

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

וזה מרו שהו"ף לפניו לעזרמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת ואתחנן תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 דאמ"ר רב הסודא אומבא חזירא חזירא באומבא לקותא דאי - פרושי: טלאי שחור בער
 2 לכן, או טלאי לבן בער שחור - אין זה אלא ממתנ נע שדהה עם. הקשה רבינו
 3 הנה: ובגויה בריש פרק "בית שמאי" (לא.א) מקמלע דלא מיירי רב הסודא אלא בער שחור בין
 4 שוריים לבנים, שהשחור נגרע כולם ומתקלקל מן הקמלע על ידו. ופריך הוה ממתניין דהתם,
 5 ומשמע שחלבו גרע, ומשק דרב סודא איירי
 6 בתרא דקסנא, דהוה שחור גרעו טפ. ואמר
 7 רבנא דהוה: דתרי מניו ניטו. ומלתייה דהבא איירי
 8 בעלמא שחור בער דלכן ולבן בער שחור. והתם
 9 מיירי בער שחור בין שוריים לבנים, ותרע, דבכל
 10 הספרים שנים לא ג'טינן הוה ממלתייה דרב
 11 הסודא אלא: אומבא בחזירא לקותא. ותו לא. וכן
 12 נראה: דאי ג'טינן חרוזייהו כמו הבא, ונפרש דו
 13 תלמי דתו לשורין בין שוריים - אם כן מאי פריך
 14 להאי דמנא ליה דאומבא בחזירא אלא שחור בין
 15 השוריים נימא אפיכא, בלוי קישוה לבנים רבינו
 16 הנה. **א"כ** שמיר דאייתי משה לאבני אפר -
 17 הבא בשמע דלאבני אפרו בני שמיר, ובפרק קמא
 18 דקדושין (לא.א) בני עובדא דתנא כן נתנה
 19 בקשו ממנו אבנים לאפר, והוה היה בבית שני,
 20 מדקאמר לשנה נלודה לו פרה אדומה כו. דבבית
 21 ראשון לא עשו פרה, כדאמר שניה עשה נחאי.
 22 ואם כן היה שמיר בבית שני ואין דקשות,
 23 דבפרק בתרא דסוטה (תמא.) נתן משמחו נביאים
 24 הראשונים - בטלו אוריים ותופים, ומשורב בת
 25 המקדש - בטל שמיר. דהיינו בית המקדש שני,
 26 מדקטב בית המקדש סתם. הוה אמר אוריים נקט בת
 27 המקדש ראשון על מילי אחריו. ועוד: מלאל
 28 ערבינו בחיי אוריים תופים. חזי ליה למיתני:
 29 משמחו נביאים הראשונים בטלו אוריים ותופים
 30 והשמיר, דמשמחו נביאים הראשונים - חזי
 31 משמחו נביאים הראשונים בטלו אוריים ותופים
 32 ועזי. לומר ששמדחו מיני שלמה עד חורבן בית
 33 המקדש חרב רבינו אלחנן: במסכת עבודה דהו
 34 פריך ד"ה ישמעאל" (בב.ב) בני אבנא מנח
 35 שקשקשו אנשי יו"ך ליתבריתו - "אבנים שלמות"
 36 אמר רבנא. לניסריתו - "לא תיק עליהם חרול"
 37 אמר רבנא. ולניסריתו על ידי שמיר: ואמר
 38 רבינו יתחק: דעל ידי שמיר אין נעשין חלקות
 39 דהייתי פפרין פוסלת מנבות דתך סוגיא אחיא
 40 בנאן דאמר בסוטה (תמא.) דאינרטיך שמיר
 41 לאבני בית המקדש, והא דקביו מנורות במנייה
 42 מוקי לה באבני ביתו. **ו**ל אייתי שדה כו -
 43 כי לא רצו לשאל באריות ותופים שיביעלין
 44 לשאלו על ידי דבר אחר.
 45 **ובת"כ** נתת ויין ותירוש - אף על פי שהפסוק
 46 לא נכתב ערין - הוה ויין ודויען, כמו "ארו"ר
 47 עושה מלאכת ה' רמיה חזק: לא חזק"ר (בבא
 48 בתרא בא.ג) וגי' אחר.
 49 לברכותי

אינינן לו כמא דכפשא - שיהו רואים אותו כרס בסודריה, ורוצין לברוק מנה. אמרי ליה
 - לריש גלותא. דחזירא - בער בעלת שחן. מיכל אבלי ועממי - טעמיה. חזירא לא
 עבדי לן אהיראט - לא שטתו הוים בהמה בעלת שחן. כדכתיב: בער ודו בודקין
 במקום ריטתא דו בכף היך, ותמאנו בער שדא לכן, דאמר רב סודא חזירא
 באומבא לקותא חזי - טלאי לבן בער שחור
 לקותא חזי שם בעשר, ונתפר העור ללבן.
 כרו ליה כירא - חפרו עמץ שיטלו בו. ושרי ליה
 ציצתא - העלילו מתולתל על פי חבור כרו
 שלא יבין משעבו. ליתו מרי לינה - לשבכ
 מושבכו. נחרי ליה רחמיה - עשה לו סימן,
 כמו "נתרת סוסיה" (רמיה ה.) אמר ליה - רב
 שעת לניוקא: פסוק לי פסוקך. נהה לך - פסוק
 דמתה ומה טיה. ויש ואמרם שיה עצמה -
 או למשאל כריות - לרוחין בתן בעונת. הבא
 תריעטו - בבבל. שיה ושדתי - זה שר ושד
 נקבה. שדחא - שדה. ענלה למרכבת נשים
 ושרי. כי שדין - באותו מקום. מה היא - מה
 דמתה ומה טיה. ויש ואמרם שיה עצמה -
 ראש כולו, ואמן איני דעו מאי היא. היכי
 אעביד - גלי כלי ברזל. שמיר - בריה מששת
 ימי בראשית, ואין כל דבר קשה יכול לעמוד
 מפניו. לאבני אפר - דאמרין במסכת סוטה
 (תמא.) אבנים הללו אין כותבין עליהם בריו.
 שנאמר: "פתחו שדות", ואין מסרתיך למלא
 באימול, שנאמר: "במלואתם" שלא יהו סחור
 כלות, אלא כותב עליהם בריו, ומתיר ליה
 שמיר מנזיק, וכן נקבעת מלאכה בבשתי -
 כפאם בסיורין לומר לו זכין ואל. בבשתי -
 לחנן, לשון "מכבש של גנבים" (שבת קמא.א).
 חזקא אחי - אשמדאי, שאוכל לבישאו.
 בנורא יתח - בורל פלני. בריא ליה כירא -
 כרו לה עם בור. בינרא - אבן. ותתפס
 בששנפיקא - בנחומה. סירי לנישנפיקא -
 בורק, כי בעת אדם בו גלולת בור. כנבני
 דקמא - גיזות צמר. וידי דהמרא - נודות יין.
 בריא מתרא - בעמוד דהי, וידיע מבור של
 אשמדאי. וידיע לישא - כגון "דשחרה לן
 לחמיה" (בבא מציעא סא.) דריק מי בור
 העלין לוחך התחתון דרך נקב שנקב בשפה
 שבין שתי הבורות, ומתוך שהראשון קרקעיתו
 גבוהה מקרקעית התחתון - נרוק המים לחובו
 מנאלין, וממנינו - לנקבים שבין זה לזה, כרי
 שבישמי יין בעלין - לא יזוב ממנו לחתהון.
 זכרא כירא - אחרונא מעילאי אהירא.
 אשמדאי, ומנינו - מילא אותן שתי בורות
 עפר, שרי שלא יבין אשמדאי. מנינו - סתנון,
 בדומה למנין: "סתמום פלתיים" (בראשית כו)
 - טמנון פלתיא. כי **א**תא - אשמדאי. סייחא
 לנישנפיקא - ומצאו שלם. לא מי ליה - לא
 יכול לתאפסי. חזי ונא - משכר ותרדם. נחית
 ארז - בגידו מן האילן. חתמיה - סור
 שד
 הושלת סביב צוארו, שלא יוכל ראשו לצאת.
 הוה קא מפירל - משתגע ומתעסק בתורה -
 הימנו. פריך - הקדוש ברוך הוא. חף חף חף
 נחנך כן. כמא - צריך קטן, כמו כובא דהצדיק.
 דארמלא - אלמנה הדתה דרה בו.
 אהנא

קפד

גטיין. מי אהאזו - פרק שבעי דף סח עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

תוספות

1 איזנא ליה - לטישך שולמא של דיוק פו כ.סא לקופתה - לצד אהר, ואיטחל עובי
 2 כתיבין מן הבית. ולשון רבה תשבר גרם - על ידי לשון רבה, שזננה מענה רך - נשברה
 3 עצמי. אסקיה - נעלהו, להטותו אל הדרך. רויא - שיכור. אסקה - אל הדרך. הוא
 4 חרומא דהו מחר' לא - ראה הכנסת כלה, שהיו מוכרין בשמחה מאד. אנסיה שמתא
 5 - שחת הרבה. גירוי מסיכא מינח - מכלבו
 6 דיכים מלמכאבלי, כי אם מעט. קניא - קנה.
 7 דרמדין ליה אשבעתיה - דאמניו בשבעתיה
 8 כשבעע לו להחזירו לו. דליה כחו יישוב - של
 9 דיעים ואילנות, להתפרנס שם. ופקע מורא -
 10 מנבקע ונעט כמין חרין. ע"ז שמשלך שם ורע
 11 האילנות, וגדלים אילנות שם ומתפרנס מהם.
 12 ברקו קניא - ברקו עז שהיו בקיאין היכן ישן
 13 של חובת, דודא תרגולא ברא. ויגרא -
 14 זוכיה, כדי שיראה את מנוח ולא יזכא ליכנס
 15 אצלם, ויהא צריך לשמור לבקע הזכוכית. רמא
 16 ביה - אסקיתה - מה חששת לה ובעיא
 17 התרגולא. אסקיתה - מה חששת לה ובעיא
 18 מינח' ליכס קנו - עז שביא שתי שערות
 19 ודא ראי להצליה. ורודע היה זה שעתידה
 20 להתקין מעט עשרה שנה. שבעה יומי ליה ליה
 21 - אינו מנוח לזכות שבעה ימים. שטא למחר
 22 ימות. אבי נא - תחזיה חזי ארע גדול דרב
 23 וכסך טמן. תריחא נביח - אירור אצלו שלמה
 24 לאשמא, "ררחד" בלשון ארמי איהר.

1 איזנא ליה, קפא לקומתיה מניחא איתבר ביה גרמא,
 2 אמר, תיניו דתיבין: 'ל'לשון רבה תשבר גרם'. הוא
 3 סמיא דהוה קא טעי באורחא, אסקיה לאורחיה. הוא
 4 רויא דהוה קא טעי באורחא, אסקיה לאורחיה. הוא
 5 חרומא דהוה קמתיו לה, בבח. שמעיה ליהוה גברא
 6 דהוה קאמר לאשכפא: עבדו לי מסאני לשב שני,
 7 אחר. הוא ההוא קסמא דהוה קסים, אחר. פי
 8 קמא לתהם, לא עייליה לנביה דשלמה עד לתלמא
 9 וימו. וימא קמא אמר להו: אמאי לא קא בעי לי
 10 מלכא לנביה? אמרו להו: אנסיה מישינא; שקל
 11 לביתא אוריב אחרתה. אתו אמרו ליה לשלמה,
 12 אמר להו, הכי אמר לבו: הדרו אשקויה. למחר אמר
 13 להו: ואמאי לא קא בעי לי מלכא לנביה? אמרו
 14 להו: אנסיה מיכלא; שקל לביתא מחברתה איתבה
 15 אדרעא. אתו אמרו ליה לשלמה, אמר להו, הכי
 16 אמר לבו: גידודו מניחא מיכליה. לסוף תלתא יומי
 17 עייל לקמיה, שקל קניא ומשח ארבעה גרמדי ושדא

18 קמיה, אמר להו: מכרד בי מיתת יהוה גברא לית ליה כתיבין עלמא אלא ארבעה גרמדי, השתא קבשתיה לכלוי עלמא וקא
 19 שבעת עד דקבשת נמי לירידי? - אמר להו: לא קא בעינא מינח מיד, בעינא דאיבנייה לבית המקדש וקא מיבעי לי שמיא. אמר
 20 להו: לירידי לא מסיר לי, לא לשרא דימא מסיר ליה, ולא תיב ליה אלא לתרגולא ברא דהמוניה ליה אשבעתיה. ומאי עבד ביה?
 21 מכותיה ליה למטרי דליה ברו ישוב, ומנח לה אשינא דמורא ופקע מורא, ומקניט מיניו ביוני מאלוי השדו תהם ותו ישוב. ותיני
 22 ממתרגולא: נגד מורא. ברקו קניא דתרגולא ברא איות ליה כנו, וחפניה לקנייה וגיטא חזרתה. בי אהא בעי למייל מיני. אול
 23 אייתי שמיא ואותביה עלויה; קמא ביה קלא, שדריה, שקליה, אול חנק נפשיה אשבעתיה. אמר ליה בניהו: מאי טעמא בי חזיתיה
 24 ליהוה סמיא דהוה קא טעי באורחא, אסקיתה לאורחיה? אמר להו: מכרתי עליה פרקיעא דצדיק גמור הוא, ומאן דעבד ליה
 25 גיחא נפשיה ובי לעלמא דאתי. - ומאי טעמא בי חזיתיה ליהוה ברא דמקניט באורחא, אסקיתה לאורחיה? אמר להו: מכרתי עליה
 26 פרקיעא דרשע גמור הוא, ועבדו ליה גיחא נפשיה בי חיכי דליכילה לעלמא. - מאי טעמא בי חזיתיה ליהוה דחנותא, בבית?
 27 אמר להו: בעי מימת גברא בגו תלתין יומי, ובעיא מינח' לזבס קסון תליכר שנין. - מאי טעמא בי שמעתי ליהוה גברא דאמר
 28 ליה לאשכפא: עבדו לי מסאני לשב שנין, אחיבת? אמר להו: ההוא שבעה יומי ליה ליה, מסאני לשב שנין בעי? - מאי טעמא
 29 בי חזיתיה ליהוה אסקיה דהוה קסים, אחיבת? אמר להו: דהוה יתיב אבי גזא דמלכא, לקסום מאי דאיכא חזיתיה. תריחא נביה
 30 עד דכנייה לבית המקדש. יוקא חד הנה קאי לחזיה, אמר ליה, בחבי: "בתועפות ראם לו", ואמרין: "בתועפות" - אלו מלכא
 31 השרה, "ראם" - אלו השרים, מאי רבותיכו מינח? אמר להו: שקול שושילתא מינח ויב לי עוקתה, ואמתי קד רבותאי. שקליה
 32 לשושילתא מניח ויחבי ליה עוקתיה, בלעיה, אותביה לחד נפיה פרקיעא ולחד נפיה בארעא, פתקיה ארבע מאה פרסי. על תהיא
 33 שנקתא אמר שלמה: "מה יחרון לאדם בכל עמלו ששגמול תחת השמש". וזה היה חלקו מכל עמלו" מאי "וזה"? רב ושמאל, חד
 34 אמר: מקלו, וחד אמר: גונדו. היה תחזו על הפתחים, כל היכא דמקא אמר: "אי תקלת היתוי מלך על ישראל בירושלים". בי
 35 קמא גבי סנהדרין, אמרו רבנן: מכרדי שומח בחדא מילתא לא סרוד, מאי האי? אמרו ליה לבניהו: קא בעי לך מלכא לנביה? אמר
 36 להו: לא. שלחו להו למלכותא: קאתי מלכא לנבייכו? שלחו להו: אין, קאתי. שלחו להו: בדיקו בכרעיה, שלחו להו: במוקו קאתי,
 37 קא תבע להו בדיחיותיהו, וקא תבע לה נמי לבת שבע אמיה. אתיה לשלמה והבו ליה עוקתא ושושילתא דקבוק עליה שם,
 38 בי עיל חזיה, ברד. ואפילו הכי תנה ליה ביערתא מניח, ותיני דתיב: "תנה פתוחה לשלמה ששים גבורים חסידים לך מגבורי
 39 ישראל בולם אחיו הרב מלופיז מלחמה איש תרבו על ויכו מפחד בלילות" חד אמר: ויחזי ויחזי, וחד אמר: מלך יהודים, וחד אמר: מלך
 40 יהודים ומלך. לקמא דרשא - לימי שורבינא ובינא וקסא דרא, ויחיא וחילפא, וחילפי דימא ויכלא, וילשלקוניה בחדי דרדי, ולגמול
 41 תלת מאה כסי אהאי גיסא דרשא, ותלת מאה כסי אהאי גיסא דרשא. ואי לא, לימי ורדא חזירא דקא בחד דרא, וילשלקוניה,
 42 ולגמול שיתין כסי אהאי גיסא דרשא, ושיתין כסי אהאי גיסא דרשא. לצליחא - לימי תרגולא ברא, וילשלקוניה במוא חזירא
 43 אהאי גיסא דקביב ליה, ונודרו מניחיה דלא לסמיניהו לעניה, וליחליה בספיא דבכא, דכי עייל תרוי ביה, ובי נקיף תרוי ביה.
 לבחוקתי

25 בארמין כבבא כמא (כ.סא), מאן תרח - נידרה שמואל. הוה קאי לחודה - שלמה
 26 אצל אשמורא. בתועפות ראם לו - להקדוש ברוך הוא. יש לו תועפות ראמים
 27 למשלחותו, ולפיכך פורענת בשלחותו. מאי רבותיכו - שנשחבו הקדוש ברוך הוא
 28 בכב. עוקתך - טבעתו וזה שם חוקי עתה. פתקיה - רדוהו. עניו - למרש. ובבארי, 29
 29 מטרות דרב האי ראייה: קודו ארמא - קודו ארמא - קודו ארמא של חס
 30 לשנותו מנו (מטה לכא), לא סרד - איני
 31 נרבע למור דבר אחד של שטות כל הימים. שוה
 32 אומה הייתי מלך, ואינו אומר דבר שטות
 33 אחרת. ברוי בכרעיה - שרגלו של שד דומות
 34 לשל תרגוליים. במוקו קאתי - אינו בא לשב
 35 דוח אלא באנפולאות. קאלניש בלעז. מלך
 36 ודיושו - היה שלמה, לא חוד שוב למלכותו.
 37 לימא דרשא - חולי באב וראש חבא מחמת
 38 דם. שורבינא - מין ארז. בארמין בראש
 39 השנה (כ.סא) תאשר - שורבינא. ובינא -
 40 ערבה. ובא דרא - הדיס לת חילפא -
 41 צפצפה, עץ ששמו מפלידו. וחילפי ימא -
 42 גירופלא. בלא - מין עשב. ורוא - חסא.
 43 דקאי בחד דרא - כל עילוי של מצד אחד, זה
 44 למעלה מזה. לצליחא - כאב חצי הראש.
 45 במוא חזירא - ברייר של כסף חזק ושטנו.
 46 לאי גיסא דבאבי ליה - שיובו הדם על חצי
 47 הראש ששם הבאב. וליחליה - לתרגולא
 48 שחוט. כסיפי דבכא - במונות הפתח.
 לבחוקתי

1 לברוקתי – וחל' שבעין, שקרין טיילא. דשב חוסי' – מומר בשבע גונון מומת וקדו.
 2 וניבישה בחולא – כלומר, שלא מומת שמשו, תרתי מנתא כוהלא וחדא מנתא מינה
 3 – שני זליקין בחול חולק אחד ממונו. תלמא כמחלי – מבוזל הוא כנו עוף או כן רוב
 4 דק על עין משלט בו בחולק בלען בעין. תלמא כמחלי – שלשה פעמים. לטייל – ישום
 5 בעינו. דאי לא – מידודה, ולא למילי ספי –
 6 פקע עיניה. לטיילי שוריא ברקא – סטרסם אבואת
 7 על האדם בלילה. שוריא ברקא – שני זליקין
 8 שיער בחמה, ועל טוב ונב ופדתי. וניסי חדא
 9 ברקא מינה וחדא ברקא מכלבא – יקשר אחד
 10 מרגילי ורגל הכלב בשני ראשי החבל. ותרפסי
 11 ניקא חספא אבתריה – יקשקשו תניוקות שברי
 12 דרססם אחריה. ואיסי – לחש זה. אמא כלבא
 13 אמא תרגול – זקן כלב. שוטה תרגול. אוסי'
 14 – נתיביתו שבע. ונתביעו נחילתי – בני הבתים
 15 התך אומי' בעינרא דרשא. קלילי – אשפות
 16 לישפוט – יתיר הקשר מרגול. כבינרא עיניה
 17 – בבבת עינו. חוספין – טחילים
 18 ראומט – כלי חרס מנוול. שמקוין לחובו דם.
 19 ניפסי ליה עיריא – לפתוחא דב לי אויבול. פפי
 20 שלא כן – לחש הוא. מנס דלי בני כמס.
 21 לחש הוא. אשלא שוריא – חבל של בנה.
 22 וקורספא – נידל של מוכין. ומוריקא – קרדו.
 23 וסומקא דולבא – רבר ארום הגדל בלולב.
 24 נעילי חילתא – לשון גדילים. ועשה פתלה
 25 מן הצמר. ולעמיש בחלא – שיהו בחוסין.
 26 וניטיביל – יגלגול באפר. ודבק האפר בו.
 27 ועשר עליה – דרך מוכו. כרדן – נדבק הקט
 28 ברם נילא – אישטרייס. בין – דמנא דכבדא
 29 שדא תלחה למנע מן הריאה. עולה למעלה
 30 ונפס דרך דפח. איסי אמחוי אפחא – כולה
 31 כבדא, ולא נשתיר הימנה כלום. תפל לריאה
 32 דרך ענה הכתר, שמתכר לקנה של ריאה. בני
 33 – מלא אגרוף. פירפא דיסלקא – קיבת
 34 תרדים. מצנינוריא. פיריא – מין משב, ושי
 35 אומרו: מדייזשיש. ונגוון – כשישור כל
 36 אלו. כנתא שפירא – אנטרייל של בהמה
 37 שחיה פטר ליה לאמה. לכבא – וחל' השניע
 38 הפנינים. תופא יורא – ראש שום של היה
 39 בו אלא עלע אחד. ומריסה – יתחקנו. אמוריא
 40 דאלינא – על צמר של בותן יד. וטודו
 41 לכשייה – שלא יגע אותו שום כבשור. דקסי
 42 לחויא – צרעת. לחינבי – אבנעובת
 43 הגדילים בגוון כנון גלגלי. ולבשן רומי
 44 אשטרגילין. חופתי כי פטור – עלי של חסם
 45 = פילטר'. טוב רופאה זה. כמן עשב שקרין
 46 ממדור לשון ארמו. ועיקרא החופתי – שורש
 47 החיטום. פילטרין. עירי – לרופאה ממדור
 48 ממדור – שבשדנוריא. לשון מורי. תני – חומתי
 49 וממדור. לאוקיפי – וחללי שלא ינפח יותר מדאי.
 50 לכשילי – האבנעובת. שתכנין לרה שלתן
 51 לחוקן, שהדא יוצאה שכבשע אוחו. אמר
 52 דריש נפאי – טובים גדולים שצפין למעלה
 53 בנפא כמקרוין. ונלפחי כמפירתי – ערש

1 לברוקתי – הכא משמע דיש לה רפואה, וכן בפרק "המזריא ייך (שבת נטא, פ"א) קאמר:
 2 שכן כחליין לברוקתי. וקשה דבכבורות (לחא) חשיבי לגבי מומין הקמיעין
 3 ואומר רבינו יצחק: דכל מה שאינו עובר מאילין, או על ידי רפואה קלה – חשיבי מום קבוע
 4 אי ינמי, רפואה דכאב וד"המזריא" – היינו בחוליות החוליה, אבל כסוף חוליה – אין לו רפואה.
 5 **לכבא** – שנים. כדריש בקונטרס כאן, ולא
 6 כמו שפירש בעלמא (עבודה זרה כ"א)
 7 דהיינו תנינים. מדאמרין בימינו פסחים
 8 (ק"א): לאו תניקא כבא, וכן כחליין וד"ה נודו
 9 כבי ושני דגברי – והו לא שייך למדו בחיוביים.
 רב

1 **לברוקתי** – ליתי עקרבא דשב חומרי וניבשיה כמיליא,
 2 ונישחוק תרתי מנתא כחילא וחדא מנתא מיניה,
 3 ולימילי תלמא כמחלי כהאי עינא ותלמא כמחלי כהאי
 4 עינא, כפי לא למילי, דאי לא – פקע עיניה. לשברוי
 5 דליליא – נתיי שורדא פרקא וניסר חדא פרעא מיניה
 6 וחדא פרעא מכלבא, וניטרפו וניקו חספא אפתריה, ולימרו ליה: "אסא כלבא אכסא
 7 תרגולא", ולינבי שב אומי' משבעה פתי וליתבינהו נחילה בעינורא דרשא, וניכלינהו
 8 בקלילי דמתא. בתר הכי לפשוט שורדא פרקא ונימרו הכי: "שברוי דקלוינו בר פלוניתא
 9 שנקנינהו פלוינו בר פלוניתא וליחרו לכלבא כבכרתא דעיניה". לשברוי דיממא – ליתי שבעה
 10 סומין מגווא דחיוקא וניטוינהו דאכסא דאומיא, וליחבי איהו כגואי אוניש אחרניא מאברא,
 11 ונימא ליה: "עוריא, הב לי דאיכיל", ונימא ליה האודי: "פתוחא, סב איכיל", ובתר דאיכל,
 12 וליתבריה לחספא, דאי לא – הדרו עילוייה. לדימא דאתי מנחירא – ליתי נגרא פתן דשמייה
 13 לוי, וליכתוב ליה לוי למפרע. ואי לא, ליתי אוניש מעלמא. וניכתוב ליה: "אנא פפי שליא
 14 בר סומין" למפרע. ואי לא, נכתוב ליה הכי: "טעם דלי כמי כספ טעם דלי כמי פנס". ואי
 15 לא, ליתי עיקרא דאספסתא, ואשלא דפרוריא עתיקא, וקורספא, ומוריון וסומקא דליליא,
 16 ונקלינהו בתרי דרדי, וליתי נבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא, ולמשיש כחילא וניגדבל
 17 בקיטמא תרין, וניתיב כנחיריה. ואי לא, ליתי אמת הפינס דאולת ממורה פלפי מערב, ונפסע
 18 וניקום חד פרעא לתאי גיפא וחד פרעא לתאי גיפא, וישקול מינא בידיה דימינא ממותי
 19 פרעא דשקאליה, וכידיה דשקאלא ממותי פרעא דימיניה, וניגדול תרתי פתילתא דעמרא
 20 ונימטמא כמינא, וניתיב כנחיריה. ואי לא, ליתבי תתי מוכבא וניתרו מיא ולישרו עליה,
 21 ולימרו: "כי חובי דקספי תני מיא, ליפסוק דמיה פלפלייא בר פלנינא". לדימא דאתי מפומיא
 22 כדקנין ליה בגילא דחיתמא, אי סרד – מריאה קאתי ואת ליה תקנתא, ואי לא – מפכבד
 23 קאתי וליתי ליה תקנתא. אמר ליה רב אמר לרב אשי, והאנן אפיקא תנן: נישל הכבד ולא
 24 נשתיר הימנא פלום, תריאה שנקבא או שחקרה! אמר ליה: מין כמפומיה קאתי, אמר
 25 איתמוחי איתמו, אמר מר: אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא. מאי תקנתיה? ליתי שבעה
 26 פוני מפירמא דיסלקא, ושבעה פוני פרקא דקרתי, ותמישה פוני פרייא, ותלתא פוני דמלפחי,
 27 וכונא דכמונא וכונא דתכלי, וכנגדן כנתא פטורמא, וליכשיל וליכול, ולישתי אפתריה שכרא
 28 חריפא דמבת, לכבא – אמר רבה בר רב הונא: ליתי חומא ליתי חומא ונימריטה כמשיחא
 29 וניקחא, ונתביה אסופריא דאלינא דתהוא גיפא דקיוב ליה, ונגדו ליה דנגפא דלישא,
 30 וניגדתי לבישוריה דקשי לחינבי. לחינבי – אמר רבי יוחנן: חומתי כי ממדור, ועקריא דחומתי
 31 עדיף מממרו, וניקוט כפומיה; הני לאוקומי. לכשולי – ליתתי פארי דריש נפאי, וכלפחי
 32 כעפרייה; ושובלייתא וחוקרתא דכשומא, וניקוט פאנגוא כפומיה. לאיפתוהי – לינפח ליה
 33 חכריה תחלי חוקרתא בגילא דחיתמא. לאספון – ליתי עפרא מנוולא דבית הכסא. וניגדול
 34 דובכשא וניכול, דמעלי ליה, לכרסם – ליתי כי פיסתקא דנישודר, וכי אמנוא דחלקניתא
 35 דובשניתא, ומלי תרודא דובשא חוריא, ומלי נמלא פת מחואז תמרא נקדיא, ונישולקוניהו
 36 בתרי דרדי, וכי כשיל נשודר כשיל ליה פוליה. ואי לא, ליתי רביעיתא דחלקא דעינא חיווריתא
 וניטיפוח

54 עם עפר שנתלש ינפח. ושבלייתא – תלתן פנוגרי. וחוקרתא דכשומא – פרח שכשורה. דחמולין. כאמנוא – כשישור אגוז. לפתוח – האבנעובת של אשטרגילין. שיבק
 55 ותצא הלחה. ינפח ליה – בהרונן. בלתי חישתא – שהוא חלול, וכיסו ורע השוליים לתוכו בראשו אחד וכיסנו בתוך פיו של וצלה עד הבליעה. ונפח חיצו בראש האחר ויצא
 56 הכבש – האבנעובת. ורעו על החללי. אכיוני – הלחול בשל לפאות הבעי. משיאי דבית הכסא – מתוח על אבנים המסודרות לבית הכסא בשדות, ומתקבצת עינן מושב. לביטה
 57 – חל' שקרין צוריד, והוא כן מן הראש דרך החוטם. כי פיסתקא דנשודר – כשישור גלגל של ארז. מסס נשודר שקרין אמנויקא. הלגינא דובשניתא – חלבנה מותוקה, שקרין
 58 גלמא. תרודא – כן נמלא – כלי מותוק רביעית. תמרא נקרא – זין עליו פתה, שאינו ארום. וכי כשיל נשודר כשיל מולת – זו היינו יסודי להך לכשיכשול הנשודר – בידוע ששאר
 59 סמנן מבושלין, לפי שהוא קשה.

1 רב שמי בר אשי עבד רבי ליהווא גוי בר - הקשה רבי רבינו אלחנן אמאי לא אמר
 2 לרפאתהו גוי, כדאמרין בפרק אין מעמידין (עבודה זרה ב"א) גבי מילדת ומעיקה
 3 אפילו בעבד לפי שמגדלו לעבודה זרה ואומר רבינו יצחק: דשמיא כדי להתחכם ברפואה
 4 שרי, כדי שידע לרפאות ישראל על ידי כך, וכן אמר רבינו אלחנן אמאי לא אמר
 5 ושרי שמיא איהו, או שמא לא שריין כאן מגדלו?
 6 לעבודה זרה כמו במילדת ומעיקה. דרין דעון -
 7 דאגת העון, אי נמי: עונש העון.
 8 חמשה עשר רבונות למיתה אבל ועבד בר -
 9 משמע אפילו עשה אחד מן כלבו, מדלא
 10 קאמרין עלה דרבעין בסדרין.
 דתנני

ענבי תאלא במים לתוויא - ליתי שב חיטי ארונתיא
 ויגלינהו אמריא דרתא, ויפקי משהא מיניהו ויגישוף.
 רב שמי בר אשי עבד רבי ליהווא גוי לרבי אהר,
 ואיתסי אמר שמואל: האי מאן דמחו ליה בלאויבי
 דפרסאי מיתייא לא תני, אדהכי וכן תני ליה
 בשרא שמינא אגומי וחמרי תניא, אפשר דתי
 פורתא ומפקד אביתיה. אמר רב אדי בר אדי: האי מאן דבלע ויבקר מיתייא לא תני,
 אדהכי והכי נשקה רבועתא דחלא שמון, אפשר דתי פורתא ומפקד לבייתיה. אמר רבי
 יהושע בן לוי: אבל בשר שזר בלפת, ולן בלבנת בלילי ארבעה עשר או חמשה עשר
 בתקופת תמוז - איתוהו אחילו. תנא: ותקמלא פירוסו מפל דבר - איתוהו אחילו. אמר רב
 פפא: אפילו מתמרי - פשימא! - סלקא דעתך אמינא, הואיל ואמר בר: תמרי - מישבין
 ומשחין ומשלישין ומאשחין ולא מפקין, אמיא לא, קא מישבין לן. מאי אחלו? אמר רבי
 אילעאי: אש של עמזות. מאי אש של עמזות? אמר רבי: ואי רבמו. מאי אחסויה? אמר
 אביי: אקרה לי אם: בלויה שקיני - תלתא ושבכא ותרסי, והאי - עד דמתסרי בלויה
 ליה בונא דשתותא דמלפחי ובונא דחמרא עתקא, וינגלינהו ברהי דרדי ויכול, וינכרוד
 בסריניה וינגיה, וליכא דגוקמיה עד דקאי מנפשיה, ובי קאי לישקליה לסריניה מיניה, ויהי
 לא - תדר ועיליה. אמר רבי ליה אלהו לרבי נתן: אבל שליש ושתה שליש ותנה שליש,
 כלשתכתיבס מעמדו על מילואך. תני רבי חיאי: הוציא שלא יבא לדי חולי מעיים, יהא
 גריל במיבול קיין וחורף, סעודתך שהנאתך מפנה משוך ירך המינה, ואל תשהה עצמך
 בשעה שאתה צריך לנקודי. אמר רב עוקבא: האי מאן דשתי מיליא חוריא - איתוהו ויתקו -
 אמר רב חסדא: שיתן מיני תבואה יהו, מעליא דכולהו - סופקא וירחנא, גריעא דבלוהו -
 מיליא חוריא. אמר רב יהודה: האי מאן דתיב בנפרגי נין גפי נגרא, וישיר משהא ויפקי
 ותיב בשמא - איתוהו ויתקו. תנו רבנן: הקיז דם ושימש מטה - הוויין לו גנים ויתקין,
 הקיזו עיניהם ושימשו - הוויין להן גנים בעלי ראהן. אמר רב פפא: לא אמרן אלא דלא
 מעים מירי, אבל מעים מירי לין פה. אמר רבא בר רב הונא: פא מן הדרך ושימש
 מטהו - הוויין לו גנים ויתקין. תנו רבנן: הפא מבית הכפא, אל ישמש מטהו עד שישקה
 שיעור חצי מיל, מפני ששד בית הכפא מלוא עמו, ואם שימש - הוויין לו גנים נכפים. תנו
 רבנן: תשמשו מטהו מעומד - איתוהו עויר, מישב - איתוהו דלריא, היא מלמעה והא
 מלמעה - איתוהו דלריא. מאי דלריא? אמר רבי יהושע בן לוי: סם דלריא - דרדרא. מאי
 דרדרא? אמר אביי: מורקא דחוחי. רב פפא אלים בקעל ליה; רב פפי אלים ושרי ליה. אמר
 אביי: מי שאינו בקי בדרך ארץ, ליתי שלשה קפזי קודמיו דחוחי, וידיקנהו ויגליקנהו
 בתבא ויגישוף. אמר רבי יוחנן: הן הן החווינו לעויותי. שלשה דברים מכחישים פחו של
 אדם, ואלו הן: פחד, דרך, ועון. פחד, דרכיב: "לפי סתרתו עונבו כח"; דרך, דרכיב: "ענה
 בדרך כח"; עון, דרכיב: "פשל בעונו כח". שלשה דברים מתוין גופו של אדם, ואלו הן:
 אבל מעומד, ושתה מעומד, ושימש מטהו מעומד. חמשה רבונות למיתה יותר מן החיים.
 ואלו הן: אבל ועמד, שתה ועמד, הקיז דם ועמד, ישן ועמד, שימש מטהו ועמד. ששה

38 העושה אותן - מיך מה, ואלו הן: הפא בדרך ונתניע, הקיז דם, ונכנס לבית המדרש, ושתה ונשתפר, ושן על גפי קרקע, ושימש
 39 מטהו. אמר רבי יוחנן: והוא ששעאן בסדרין. אמר אביי: בסדרין - מה, שלא בסדרין - חליש - איני? והא מעורת עברה ליה
 40 לעברה תלת מינייהו ומיתו! - ההוא פחיש הוה. שמונה רובן קשה ומיעונון יפה, ואלו הן: דרד, ודרד ארץ, עושה, ומלאכה, וין,
 41 ושינה, חמין, ודקות דם, שמונה מבעטים את הווער, ואלו הן: המלה, והרעב, והתקא, בכייה, ושנה על גפי קרקע, והגדניות,
 42 וכשות שלא במונה, והקות דם למונה - כפלים. תנא: כשם ששקה למונה כפלים, כך יפה למעלה כפלים. אמר רב פפא:

1 ענבי תאלא - ענבי גפן ומגדלו בדקל, לחוויא - ילפת. חיבי ארונתיא - חתיך נוסים.
 2 אמריא חרות - על ברזל של פשוטירי חרש. וישוף - ימשת לרבי אהר - צרעת.
 3 בלאויבי - פריא - גובולית של פריסים, שמרפין אותן במי סם המות. דמפקי אביתיה
 4 - צוואה על נבסיה. האל שמוג - חזמן חוק. פכל דבר - שהוא טוב לו ומתוך לרובו
 5 ואכלו ממנו לו האתו - במיאו ליהי חולי
 6 ששמו אחילו, הואיל ואמר בר - שהמורים
 7 יפך לגוף כל כך. שפתן - סממנות. משלישין
 8 - מלשלות. מאשחין - חוננות כח. ולא מפקין
 9 - אינן מעתנות את הלב להיות אסטניס, ואף
 10 על פי שחן מתוקות. כל שקיני - כל משקין
 11 שאדם שותה לרפואה - יש להן מני ימים
 12 לשותוהו; יש מהן שלשה, יש מהן שבעה, יש
 13 מהן שנים עשר. בונא דשתיה ויפדחי - מלא
 14 אגרוג מן שתיהא - סם מנבל העתה מקמח
 15 עדשים מלוח. ויבחד נטיה כסריים - כדי
 16 שהתחכם גופו וידע. וליכא דגוקמיה - ולא יהיה
 17 אדם שקיבוע, לפי שהעושה יפה לו. אבל שליש
 18 - מלא מערך שליש, ושתה שליש, ורבה שליש
 19 כמך ריקס, ולשכביס - וימלא טבך כנס -
 20 תעמד על מילואך, אבל אם תמלא מעך
 21 אבילה ושתיה, כלשתכתיבס - הבקע, במיבול -
 22 לטבל בחומץ או פה ביון, שהנאתך - שערבה
 23 לך. ששך דר ויחנן - שלא תמלא את כוסך.
 24 ויחנן - מן זרע ויתק - הלשות, וירחנא -
 25 שיש לו ריח טוב מואר. כפפזי - לבקרים. הויין
 26 לו - אם תנערה באוורו תשמשי. כלי ראתן
 27 - הלשים הרבה, מתחם שיש להן מנת
 28 כדאמרין בבחנות (ע"א). דלא מפיס מירי -
 29 בין הקזה לתמיש, נכפים - דלפין מאונו
 30 חולי. עויר - רבועא. סם דלריא -
 31 רפואתה של ורריא דרדרא שמה. קורשבי
 32 דחוח - קרין גדול כקבע מנובל כולל האן.
 33 מוריקא דחוח - קרין גדול בגדר של הווער,
 34 שקרין בשירלי אלים - לועט בשירלי בדרך ארץ
 35 - שאין לו כח לשמש. קפזיא - כלי מחזיק
 36 שלש רביעות. וידוקנהו - יכתשם חוק.
 37 לנקיחו - בתמיש. פחד - דגנה, וירחנא על
 38 דבר העתיה, כגון טירוד מוונות או פחד ארבי.
 39 קורין סינישא - חירי - מוקף דגנה. אבל
 40 ועמר - מיר, קודם ששהה מעט. חקישא אותן
 41 כולן באחת. מקיור - כשש לו הרבה. וייעונו
 42 יפה - כשש לאדם מעט מום - יפה לטופ
 43 לרפואה, טוב שהיה לו קעט משלא יהא לו
 44 כלום. אבל חובן קשה - כשש לו הרבה. וייעונו
 45 - להקך דברכים. ורדי ארץ - תשמשי עושה
 46 - מיטשו יפה ורובו קשה. שבגטלו מתלמדו
 47 תורה ומגלה לבב. חפן - לרדח ולשתת.
 48 נק - צרעת. נגרינות - איילנדריא. שלא
 49 במונה - למקיה מפרש. חקות דם למונה -
 50 היא מנעטת כפלים כבולין.
 למטה

גיטין. מי אסחזו – פרק שביעי דף עא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
רש"י

1 **א"ל** כפירי – אן לפרש ששואלין לו אם רוצה פירי של מינוט הנשנים בימות החמה או
2 אפסאכ, ואומר "חך" – כי זה אפשר למוטא בכבושים ברבש, או בענין אחר. אלא
3 ששואלין לו אם רוצה שלקטו לו מן האילן, **אמר** רב יוסף אמי אפי' שחמץ לו תנינא
4 שחתקתו כר – תימה לרבינו יצחק, אדרבה, דוקיטש ליה מתניתין חך דאין סתמך כל אילם
5 לרש"י – ולמה לי יכול לרבר מתוך החבוב
6 דברכנה מני' ואומר רבינו יצחק, דהא דאי
7 בדחשתי לא סגי דברכנה, אף על פי שכותבין לו
8 'כתובת מן לאשתך' ומרובין בראשו, ומרובקן אותו
9 שלש פעמים לאו דוק, אלא דמדמי רב יוסף
10 הרבה דאלם לכתובה דרש"י, כמו שאם על ידי
11 הרבנה ניכר שמכין ומתערה, ועל ידי זה כותבים
12 גט – הוא הדין חרש שאלוהו כתבב והשיב
13 כתבב – שי הוכחה שהוא מנין כטוב, אף על פי
14 שאם שאלוהו כתבב והדין בראשו – אנו מועיל
15 כלום.

16 **אמר** רבי יודא אי קשיא כר – תימה לרבינו
17 יצחק, דמשמע דסריך לרבי דבר כהנא,
18 ומדקאמר הוה יכול לרבר מתוך הכתב, ובאמאי אל
19 פארך אמנתתין דרבי יכול להניד על ידי הרבנה
20 ואומר רבינו יצחק, דמתניתין לא קשיא לה
21 דפשיטא ליה דבני גט אן עריך גהדה פפה, רק
22 שנתרעה, כמו שערין גבי ערות דרבו, אבל לרב
23 בראש – הויבי יכול לרבר מתוך הכתב אפילו
24 כתבב – אם כן דבר מעליא הוה, ושי ליה הרבנה
25 גהדה, ויש מפרשים: דאמתניתין לא קשיא ליה,
26 דאיכא למימר דרבי דאמר 'פירי אלם שני'
27 יכול להניד – היינו אלם שני שומע, דהיינו
28 חרש, אבל אלם לא משמע חבי. **והא** יכול
29 לרבר מתוך הכתב – דגהדה הושיב על ידי
30 הכתב, כפרשיתו, אף על פי דממעט חרש
31 ודרש מליצה לפי שאינם יבארי 'אמר' –
32 מיעודה ודאי לא דחי אלא פשה, ועוד דהגם לויף
33 'ועגדה' מיעוה הליט' שערין בלשון הקדש,
34 ומינה נמי שיעניתין ודאי פפה בני מלכם.
35 **מפיהם** ולא מפי כתבם – בפרק שני
36 דבמותב (ב"ב), הארתי פה. **קניני** מית
37 ערות – דאם רב דקניט פרי לאלם שאני יכול
38 להניד, ספריך. ומיהו, לרבינו יצחק נראה דהאי
39 פירכא נמי ודאי לרב, דהא ויתבא דבתי רבי
40 ודאי לרידה. הכי פירושה: בטלמאי יא לאו רב
41 אף על פי שלענין עדות חשיבה גהדה מן שמרובין
42 בראשו, ברקתני רבא ומרובקן אותו לערות –
43 מכל מקום ספך קרא אלם שאני יכול להניד,
44 ולענין ספך שבועה אל חשיבה גהדה, אלא
45 גהדה מעליא, אלא לרב. דחשיב דיכול לרבר
46 מתוך הכתב ערות מעליא, כיון דאפילו ברש
47 מוחין, גט לא דהרבנה לא מתייבא ביה חלל –
48 ואם כן עריך למר דא דמעט קרא אלם שאני
49 יכול להניד, אף על פי שיכול לרבר מתוך הכתב
50 משום דהתנא אמר 'מפיהם' ולא מפי כתב,
51 ואם כן איך ברקין אותו לערות? אכן בענין מפיהם
52 ולא מפי כתבם ולמאי דפשיטו פרי לאלם שאני
53 והתנין:

1 כפירי – שאינם מיעוה באותה שעה, כגון ערשישו בימות הנשנים, ובימות החמה
2 נישפליה. חרש – שהיה פיקח שכנסה, וקדושי קדושיין גמורין, ותנן ביבמות (ק"ב,א)
3 בתרש או אר נשטה – לא יוציא ועלמה. לפי שאין כח בגירוש' חרשות להפקיע
4 קדושי הכנה. וקאמר רב יודא לרבר מתוך הכתב, ודודע לכתוב על הקלף 'כתבו
5 ותנו גט לאשתו אתם פלוני ופלוני' הסמי לרש

6 – פיקח גמור הוא, ומרובקן ותנינא, אלם אפסאכ
7 **שאני אלם** – דכיון דרשומע הוא – רבי היא
8 כפיקח לכל דבריו, אבל חרש שאני שומע ואינו
9 מדבר, אי לאו דיכול לרבר מתוך הכתב –
10 ברמיזה ליה מילא, ופי' לאו דאשמעתי רב – לא
11 הוה דינעא. חרש המדבר ואינו שומע וזו חרש
12 – ולא הוה חרש שרבו בו חכמים בכל מקום
13 וחשוורו לעולם, דהוה כפיקח לכל דבריו,
14 דכרתינה בהדיא, אבל חרש דרב כהנא – (אע"פ
15 לא שומע ולא מדבר, אישתיקול מילוליה –
16 נוסרתיקן דאלם, אי קשיא לי – הלא דרב כהנא,
17 פרי' אלם) – שאני חיוב קרבן שבועה על ידי
18 שבועת העדות, אם הושבעו הדינין בראשו
19 שאני יודע, היא יכול להניד מתוך הכתב – ואם
20 אינא לרבר כהנא – לדידיה מפיהם – על פי
21 שני' עדים, ולא מפי כתבא – יעידו בבית דין,
22 ולא דמי לשטר שחתמוהו בימנו – דההוא
23 אורחיה לחכי, כשם שבדוקים – אשתוקח
24 והדין כהנא קאי, לשיבאית ומתנת – למכור
25 בנכסיו, לעידות ולירושות – כולוהו מפרש
26 ואולי, קתני מירא לעידות – שיעיד ערותו מפי
27 הכתב, והאמרת: משיבא, וזו נאלמט בעודת אשה
28 – להשיאה, דאקילו בה – בעד אחר, קרוב
29 ושפחה, ותיבוקן קתני ירושות – וקא סלקא
30 דערך והניד על ידו דרשה שהדריש מעט מעלמא,
31 אמר רבי אבהו – מאי ירושת – מי דרשה, אם
32 רצה לירשות את הבכור באחד מבניו, ולחכי
33 נקט ירושתו של הבכור, דאם לא לשנות על ידי
34 משפט הירושה של תורה הוא אב – למת על
35 לרבריו הירשה מאליה תפלי' מאי לא
36 דעלמא – דהיינו ערות, אל חלבו אדיר פסיוו
37 – ולחשבנו בענין אבלי לא לענין – היבא
38 דקדושיה וזו קדושיין גמורין, ויתבאית דרב
39 כהנא, כמה דברים אשוריים – ולא חלבו בו
40 בנישק, בתיב מעיקרין – שאין לו כתב די על
41 רעה, ויהיה לו דעת עצולה מימיו, ולקמיא
42 ברמיזה, וכיון דרשש מעיקרו הוא – רבי הניג
43 ברמיזה, ואלו פיקח קדושיין גמורין ומוקי לה
44 ביבם, אבל שיק – שלמו לכתוב מרעה
45 עצולה, אלם כתב – גט, ואחרים ותנינא, והיינו
46 כרב כהנא, כשם שכותב ברמיזה בו – משה
47 היא ביבמות, ודרש ששני אשה, אם כר –
48 יוציא, כייבמה – שקדושיה גמורין, ויחקה
49 גמורה, והיא אן יכול להחזן – לפי שאני
50 ביעודו ואתא לו הפצתי לקחתה (דברים כז)
51 וכתס ואמר מציא לעולם, דגט דריה לא מפיק
52 ויקה דאורייתא, אשתו נמי – כגוהו אטו אביתו
53 שקדושיה גמורין, יבמות כייבמה – אשת אטו פיקח באשת אטו חרש, ופי' נרתיין –
54 פיקח אטו פיקח

55 **והא** קתני ירושות – והשתא דקסבר ירושת דעלמא, ומשאת ומנתת דעלמא, ערות אי מי נמי מצי למינהו ולעסקינה היינו ערות **ירושות**
56 ערות, אי מי נמי מצי למינהו ולעסקינה היינו ערות **ירושות** – פירש ש"י: שהשוה בכור לפשטו, ואין לרבריו יצחק, אם כן הוה חלי לממהו שריבה לה מעט לחו אלא
57 אמר רבינו יצחק: היינו שאומר על פי בן הבנים שהוא בכור, וקא משמע לן דנאנן לכך על ידי הרבנה. **תנא** – היא דנתיב אמר רבן שעתן בן גמליאל כ" – לא בעי לשויי דרב מירי
58 בפיקח מעיקרו, ויבייחא בחרש מעיקרו, כמו שחלק רבן שעתן בן גמליאל: משום דקיים לן דרבן שעתן בן גמליאל פליג על דין ברייתא, כדאמר רבי יוחנן בסמוך.
59

1 אי נמי לכרדבי יצחק - אבינו נמי דיקן "עלמית" לכרדבי יצחק בפיך "חריש" (גימטו קיג.)
 2 דקאמר הנה: אף אן נמי תנינא כרדבי יצחק, דריק מותקני "עלמית" גבי נשתמה, ולא
 3 תנא גבי גישתה דהא. אלא דהאב דיקן מותקני "עלמית" אחריותה, אחרותה ונשתמה
 4 דקתני לה אחרש - אשנועתינן אפילו מלכ לדרב רבי יוחנן, ואשתתה - לכרדבי יצחק.
 5 ורב פפא דהו, דמכל מקום איכא למימר דלא

1 שני אחין חרישים - בין דהם חרישים לא איכפת לן בשותותין און דתן פקחות, דמכל
 2 מקום הם לא נכסו אלא ברמיזה, וכן שתי אחיות חרישות - לא איכפת לן בפקחות של
 3 בעליהם, דרוך לא נכסו אלא ברמיזה, לפיכך פטורות מן החליצה, וירצאה משום אחות
 4 אשה, דכל עינת פטורות מן החליצה. וא"ה וכו' נביית - ומת אחות מן - ולשני אחי
 5 יכול לחלוץ, מפני שהווא חרש או שהיא חרשת

6 אתא: "עלמית" אילא לכרדבי יצחק. **הבא** במאי עסקינן דלא אמר תנו - ואם
 7 תנא, ובי לא ידע קישקה לו - ואם
 8 שיאמר תנו מיבעי ליה: דמבנה לו דקדק תחלה
 9 ודיפא כרבי יוסי, מותקני "עד שיאמר לסופר"
 10 כ"חוב" ולא קתני עד שיאמר "תנו" ויש לומר:
 11 הדומירא סבר ולרבי לא תנא: עד שיאמר "תנו"
 12 - משום דבר שמעתינן ליה מדיקא יצחק דרובי
 13 "כ"חוב", משמע: דלא אמר "תנו" - נתנו, ולקני
 14 אשמעתינן סיפא דרב'כתבר לא מתי עד שיאמר
 15 לסופר "תנו", וטעמא דירשא קמפשי, ולרבי
 16 לא מתינא מן שבעה אחרים בלשן "כתבו" -
 17 משום דמילי לא מיספקין לשלתי, ולא מתי עד
 18 שיהא "תנו" כ"חוב" ולעדים "חתומי". ופרקי:
 19 עד שיאמר "תנו" מיבעי ליה דכין ולא עסקינן
 20 ליה אלא מדיקא דירשא - והוה ליה למיתני
 21 כמפא בהדיא עד שיאמר "תנו".

22 **הבא** בעסקינן דלא אמר לחלתא - הבא
 23 נמי תימנה: ובי לא ידע קישקה לו, בין
 24 שיאמר "לשלישה מיבעי ליה: ועד" דאי ברלא
 25 אמר לחלתא - מאי איריא "כתבו" "תנו" נמי לא
 26 מתינא ויש לומר: דהשתא מוקי רישא בבל עין, בין
 27 אמר לשנים בין אמר לשלשה, ומשום שלשה נקט
 28 "כתבו", דהא אמר "תנו" - נתנו, ולרבי לא
 29 מיני עלמית סיפא "עד שיאמר לשלשה", דהא
 30 בשלשה נמי מיירי, דכתבר לא מתינא אפילו
 31 בשלשה, ומכל מקום פריך: דהוה ליה למיתני
 32 כ"חוב", ודתי שפיר סיפא: עד שיאמר לסופר "תנו".
 33 **הבא** במאי עסקינן דלא אמר "תנו" - סלקא
 34 דעתא ליה, דלא שפיר לקאשי: "עד שיאמר
 35 "אמר" מתינא ליה, וניחא ליה למתקן דומיא
 36 דרישא, שחיבעי מניה לעדים עסקינן לשלשה.
 37 אבל אמר "אמר" - אמר לאחרים שיאמר
 38 לעדים לעשות, ואם אתמה: השתא דמוקי לה
 39 כרבי יוסי - אמאי נקט "כתבו"? הוה ליה לעולם
 40 "תנו", וכל שכן "כתבו" ועוד: בין דכתבר לאו
 41 דקא, ודתי חרין "תנו" - נמיא דהוא חרין נמי
 42 "אמר", והתי שפיר סיפא: עד שיאמר לסופר
 43 כ"חוב" כ"י ויש לומר: דלא חש למיתני "תנו",
 44 דמסיפא שמעתינן דהוא חרין "תנו", מרלא תנא: עד
 45 שיאמר "תנו".
 46 ומשום

35 סופר יעד - קשר, ואמר רבי רמיה: התם סופר שנינו, ואמר רב הקדא: מתניתין מיני?

הוי פסיל האי גיטא, ובגון שהווי שפיר, ורבי מאיר היא. דאמר מילי מיספקין לשליח - דרך ארץ הוא לעשות שלוח דברים, והוי נמי בדרים שלוחו שז אדם כמותו. הלכך היא
 דהווי שלשה, דאיכא למימר עשאן בית דין, לומר לאחרים: אמרו לסופר וכתבו. ולעדים וחתומי. עד שיאמר לסופר כתוב - משמע דאין ק"ל עד היתר לומר לאחרים לכתוב, אלא
 השומע מפיו הוא וכתבו, ואפילו לא אמר "כתבו". הבא במאי עסקינן - דף סיפא דקתני: עד שיאמר לסופר עצמו. דלא אמר תנו - בלא "כתבו". והכי קאמר: האומר
 "כתבו" - אינו כשר, אלא אם כן אמר לסופר עצמו. אי הכי - בין דאיכא עד היתר לומר לאחרים, הכי איבעי עד היתר למתני: אינו עד עד שיאמר "תנו", בלא "כתבו", וכל שכן פשיטא
 דכי אמר לסופר עצמו אלא דאי דוקא קאמר סיפא אמרו "תנו". והבא במאי עסקינן: דלא אמר לשלשה - ובשנים מודה רבי מאיר דאפילו אמר "תנו" - בתרין ק"ל עצמן, דלא
 עשאם בית דין. אלא בולה רבי יוסי היא - והא דנקט ברישא "כתבו" - לאו למידק דאילו אמר "תנו" בלא "כתבו" אומרים לאחרים וכתבו, אלא היינו טעמא דפסול - דלא אמר
 "אמר". והכי דייקת מניה: טעמא דלא אמר "אמר", הוא אמר לשנים "אמרו לפלוני וכתבו, ולפלוני ופלוני וחתומי", ובאור לאותו סופר וכתבו, ולאותו עדים וחתומי - שפיר דמי
 דמודר רבי יוסי ברא, שהרי עשאן שלוחין לך, ואמר רבי רמיה: התם סופר שנינו, ואמר רב הקדא: מתניתין מיני? רבי

6 **התקנין**: לשני אחין חרישין נשואין שמי אחיות פקחות,
 7 או שתי אחיות חרישות, או שתי אחיות אחת פקחות
 8 ואחת חרישה, וכן שתי אחיות חרישות נשואות לשני
 9 אחין פקחין, או לשני אחין חרישין, או לשני אחין
 10 אחד פקח ואחד חריש - הרי אלו פטורות מן החליצה
 11 ומן היתוב, ואם היו נכריות - וכן, ואם רצו להוציאן
 12 - ויציאן! אלא, מתורתא פדשין מעיקרא. אמר רבי
 13 יוחנן: הלוקח עליו חבירו על רבן שמעון בן גמליאל.
 14 אמר רב פפא: אי אפן נמי תנינא: נישבת - לא ויציא,
 15 נתחפש הוא או נשתתה - לא ויציא עולמית; מאי
 16 "עולמית"? לאו אף על גב דכיל לדרב מתוך הפתח?
 17 אמר רב פפא: אי לאו דשמועין רבי יוחנן, הוה
 18 אמינא, רבן שמעון בן גמליאל לפרשי טעמיא דרשא
 19 קמא הוא דאתא, ומאי "עולמית"? אף על גב דהוינא
 20 ליה דחריף; אי נמי, לכרדבי יצחק, דאמר רבי יצחק:
 21 דרב תורה שוקת מתגרשת, מידי דהוה אפקותא בעל
 22 ברה, וזה פועם אמרו אינה מתגרשת? שלאי יתנינא
 23 בה מנהג הפקר. משנה אמרו לו "כתבו" וכתבו
 24 ולעדים וחתומי, אף על פי שכתבוהו וחתמוהו ונתנהו
 25 לו וחוז ונתנו לה - הרי נתנו כספו, עד שיאמר לסופר
 26 "כתבו" ולעדים "חתומי". גמרא מעמא דלא אמר
 27 "תנו", הא אמר "תנו" - נתנו, מיני רבי מאיר היא,
 28 דאמר: מילי מיספקין לשליח; אימא סיפא: עד שיאמר
 29 לסופר "כתבו" ולעדים "חתומי", אתאן לרבי יוסי,
 30 דאמר: מילי לא מיספקין לשליח; רישא רבי מאיר
 31 וסיפא רבי יוסי? איך, רישא רבי מאיר וסיפא רבי יוסי.
 32 אבי אמר: כולה רבי מאיר היא, והבא במאי עסקינן
 33 דלא אמר "תנו", אי הכי, "עד שיאמר" מיבעי
 34 ליה! אלא הבא במאי עסקינן - דלא אמר לבי תלמיא.
 35 אי הכי, "עד שיאמר לשלשה" מיבעי ליה! אלא
 36 כולה רבי יוסי היא, והבא במאי עסקינן - דלא אמר
 37 "אמר". אי הכי, "עד שיאמר אמרו" מיבעי ליה!
 38 ועוד, מי מודה רבי יוסי באומר "אמר"? והתנין: קתב
 39 וימסר.

הוי פסיל האי גיטא, ובגון שהווי שפיר, ורבי מאיר היא. דאמר מילי מיספקין לשליח - דרך ארץ הוא לעשות שלוח דברים, והוי נמי בדרים שלוחו שז אדם כמותו. הלכך היא
 דהווי שלשה, דאיכא למימר עשאן בית דין, לומר לאחרים: אמרו לסופר וכתבו. ולעדים וחתומי. עד שיאמר לסופר כתוב - משמע דאין ק"ל עד היתר לומר לאחרים לכתוב, אלא
 השומע מפיו הוא וכתבו, ואפילו לא אמר "כתבו". הבא במאי עסקינן - דף סיפא דקתני: עד שיאמר לסופר עצמו. דלא אמר תנו - בלא "כתבו". והכי קאמר: האומר
 "כתבו" - אינו כשר, אלא אם כן אמר לסופר עצמו. אי הכי - בין דאיכא עד היתר לומר לאחרים, הכי איבעי עד היתר למתני: אינו עד עד שיאמר "תנו", בלא "כתבו", וכל שכן פשיטא
 דכי אמר לסופר עצמו אלא דאי דוקא קאמר סיפא אמרו "תנו". והבא במאי עסקינן: דלא אמר לשלשה - ובשנים מודה רבי מאיר דאפילו אמר "תנו" - בתרין ק"ל עצמן, דלא
 עשאם בית דין. אלא בולה רבי יוסי היא - והא דנקט ברישא "כתבו" - לאו למידק דאילו אמר "תנו" בלא "כתבו" אומרים לאחרים וכתבו, אלא היינו טעמא דפסול - דלא אמר
 "אמר". והכי דייקת מניה: טעמא דלא אמר "אמר", הוא אמר לשנים "אמרו לפלוני וכתבו, ולפלוני ופלוני וחתומי", ובאור לאותו סופר וכתבו, ולאותו עדים וחתומי - שפיר דמי
 דמודר רבי יוסי ברא, שהרי עשאן שלוחין לך, ואמר רבי רמיה: התם סופר שנינו, ואמר רב הקדא: מתניתין מיני? רבי

ג'טינן. מי שאחזו – פרק שביעי דף עב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספת

1 **ומשום** כיסופא דסופר חישיי ומחמיני ליה – הוה מיצ' לשוניי בין דאמר רב כשר ולא
2 תעשה כו', ולאסוקי בדמסיק בדיקבול"ק (גיטין סו.א.) אלא לפי שברך דקרקע, ולא
3 חש לחזור ולהאריך. ומכאן יש להוכיח דפרק 'מי שאחזו' סדרו אחר 'התקבל'. **לא** מיבעיא
4 דהבא דלא אמר לבי תלתא כו' – 'לא מיבעיא' קמא אתא אפילו לרבי מאיר, דקאמרה לא
5 מיבעיא 'מחבר' אלא אפילו 'חנני' בין דמירי
6 בשמיני. בדקאמרי בטר הכי: לא מיבעיא ודיבא דלא
7 אמר לבי תלתא. אף על גב דקא' לרבי יוסי – א
8 לחזק. דהקרקע כל 'לא מיבעיא' שכולו לומר.
9 ויש ספרים דגרסי: לא מיבעיא דהבא דלא אמר
10 לבי תלתא 'חנני', אלא אפילו אמר לבי תלתא
11 'חנני'. **תניא** כוותיה דרב אשי – לכאורה
12 משמע דלא מייחי מנה ראה אלא דלא מוחה
13 רבי יוסי באומר 'אמרו'. ודאמר רבי דלא לחתן
14 פירש בשם רבי יצחק דמנחם בניה דר'א' מיבעיא'
15 קאמר, כדמשיב רב אשי. ודואי אי חיזי תני:
16 'נכתוב גט לאשתך' כו'. הוה דייקתין: אלא אמר
17 'חנני' – נתנוך, כדרייק אמתניתין. ודאמר רישא רבי
18 מאיר. אבל השתא דנטק בת הסיפ' לשמה
19 דמשמע: דאי אמר לשום אדם – מניה, ותי
20 ליאת, דאפילו לרבי מאיר לא מניה. לא דאי
21 כדמיבעיא קאמר: לא מיבעיא לא אמר 'מחבר'
22 אלא אפילו אמר 'מחבר', ולא מיבעיא דלא אמר
23 'חנני' כו', כדרייק אמתניתין. **קולו** לאסוקי
24 מדרב כהנא כו' – ואם תאמר: ומוציא שטר
25 כהנא: ממתניתין נמי אתאי לאסוקי, וכמשה
26 דברית דרשא בלי קולו ויש לומר: דמסחריא
27 דדריבנה ממתניתין מנהי כותב קול, כיון דקסי' לו
28 שמהרה – לא בעיטן שמיעת הקול. וכן חזו גט
29 זה לאשתך' אם היה נובט חלה – לא היה יכול
30 לחזור. ואף על פי שיהא אנה אמורת כלום.
31 כיון שיהא אנה נובט בלא שמיעת קולו – ויהי
32 שלוחה. וברבייחא דנטק עדי שמיעת קולו – לא
33 שנה אלא למשיב דרש דרב כהנא, דמסחריא
34 למעשה.
35 **מהויום** אם מתי מעביטן אם מתי דיי' או גט –
36 כתב רבינו תם: 'מהויום אם מתי' אם מת
37 בו ביום – ולא ידענא מה אדון בה. ולרבינו אלחנן
38 נראה ד'מהויום' הוי כמו 'מעביטן', ודעתו שיהא
39 גט על האלטר, ומסתמא דלרבך נותן גט. שיהא למות.
40 וכי אף לו לראש שנתו ימות בו כיום אלא דאי
41 לאלטר קאמר שיהא גט. ומכל מקום נבין
42 לדחמרי. **הבי** אמר רב הילכה רבי יוסי – והא
43 דאמרין פסק בתרא (גיטין פה.ב.) מחזקי רבי
44 גביטא. ש'ק' דני וימא דני ולעלי' דלאסוקי דרבי
45 אין זה אלא לשורפא בעלמא. דהא רבי יוסי
46 סבידא ליה. כדאמר רבא. ואית גריסי לקמן
47 דבא', לפי זה עריך לומר נמי ולשורפא שטר
48 תקן, דהא אמר כסנן דלרבא פשיטא ליה
49 הדלכה רבי יוסי אפילו בעל פה. וכן פירש
50 בקונטרס לקמן.)

א

1 רבי יוסי היא – הלכך ליבא למדח לחורבא. דאילו לרבי מאיר – איבא למישח, ולמא
2 ומנין דאמר לשנים 'אמרו' לפלוגי ויכתוב ופלוגי ויחתר וואלי' הוי שלוח
3 חישיי לכיסופא. ומחמיני ליה לב' דעת בעל. אבל לרבי יוסי – ליבא למדח
4 להכי, שרדי' לא יכתוב סופר גט אלא אם גט שיעמע מפ' בעל העצום. ואי סילקא דקרקע
5 מוחה רבי יוסי באומר אמרו – דן חורבא נופח
6 לרבי יוסי אתיא. כולה רבי יוסי היא – ורישא
7 דאמר 'מחבר' – לא דוקא, דאפילו 'חנני' גט
8 ספול, כדקריני סיפא: עדי שאמרו לסופר ויכתוב
9 ואירחא דהבא למיחינו ולאסופי. ונטק למולתיה
10 בלשון: לא מיבעיא דק', אלא אפילו אלא נמי
11 ספיל עדי שאמר כו'. תניא מוחיה דרב אשי –
12 בדאומר 'אמרו' נמי ספיל רבי יוסי. **לאסוקי**
13 מירב כהנא – דאמר לעיל (גט.א.) חרש שכול
14 לדיב דרבי אבהו – כותבין ונותנין גט לאמי גוסא
15 **משנה** אם מתי לא אמר כלום – דמשמע
16 לכשאמות, ואין גט לאחרי מיתו. זה ניכר מחיל
17 זה – משמע מחילי זה ואלך, וכיון שמת מוחך
18 החולי – נמצא שאין הגט לא לאחד
19 מיתו. מהיום ולאחרי מיתו נפ' ואינו גט –
20 מספקא לן אי תנאה דהי: מהיום אם אמות, וזה
21 שמת – נתקיים הנפאי, ומנצח שרוא גט בשעת
22 תנינה. או חודה דהי, שחוד בו מנצח דאמר
23 'מהיום', ואמר 'לאחר מיתו' הוא גט ואינו
24 כלום. דלשמונא גבי מותה – איבא למישח גוסא
25 מהיום ופירא לאחר מיתה, אבל הבא – ליבא
26 למישח רבי. ואי מישח תנא – הדין ליה למישח
27 וכתב רבי יוסי. ולעיל הוה נדרש חורבא וקיימא
28 'מהיום אם מתי'. ונבשרא ספרך: גט שא
29 מירשא. חולצת – שטא אינו גט. ולא מיבייבת
30 – שטא גט וזה, ודאי ליה נדרש חורבא וקיימא
31 עלה כבדת הורא ואלא ליה גט. **גמרא** ויהי
32 תני בו אילמא לאו כלאחר מיתה רבי – דאילו
33 ב'מהיום' לאחר מיתה' הני סיפא: גט ואינו גט –
34 משמע כמעביטן – אם אי תיקים תנאי זה שאמות.
35 וכשתה וזה הדין – למישרי. אבל לאחד רבי
36 לא משמע תנאה. וספוקי מספקא לך. ויחיצת –
37 כלומר: אסורה להתייבם. דמספקא ליה אי היה
38 גט או לא. ולקמייה מפרש ואולי. **מהויום** אם מתי
39 – גבי 'מהיום' ולאחר מיתה' תנא. חולצת
40 ובריטא גט תנא. מכלל דדוקא קתני ממתני'
41 – דבעי 'מהיום'. ברבנא – דפלגי עליה דרבי
42 יוסי בייש נוחליך (כבא כרתא קלוא). דקא תני:
43 הובתו כל נכסיו לבנו שריך שכתבו 'מהיום'
44 ולאחר מיתה; ואי אלא – הדין היה לה תנא. לאחד
45 מיתו. ודבא נמי גט לאחר מיתה חורבא. ורב חיה
46 רבי יוסי דאמר – הנתם את צריך ערק. דקא סבר
47 ומנן על שטר מוכיח עליו דמהויום נתן לו את
48 נתן דוקא, ודפירח איבא דהא בריי. דאמרי לא
49 נתן לו הנתן מעביטן – למח נכתב זמן בשטר
50 המתנה: חליצה נמי לא ליבעי – דהא אמר: אף
51 על גב דלא כתב 'מהיום' – כמאן דכתב מהיום
52 דמי. ומהיום אם מתי' נתן במתניתין דבשטר
53 כמנא דרבי יוסי דיינא – אמאי קאמר אין
54 ערק.

בעל

39 **ומי** מספקא ליה? והא רבה בר אבהו חלש, עול לגביה רב הונא ורב נחמן; אמר ליה רב
40 הונא לרב נחמן: געני מניה מרבה בר אבהו, הלכה פרבי יוסי או אין תלכה? אמר ליה: מעמא דרבי יוסי לא ידענא, הלכה איבעי
41 מניה? אמר ליה: את געני מניה תלכה, ומעמיה דרבי יוסי אגא אמאי לך; געני מניה. אמר ליה, הכי אמר רב: הלכה פרבי יוסי;
42 לכתב דנפק אמר ליה: היינו מעמא דרבי יוסי, דקסברי: זמנו של שטר מוכיח עליו; אלא מספקא ליה

גטיין מי אהזוח - פרק שביעי דף עג עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

1 והא קא משמע לן דהדך על משנתו - פירושו: בשלמא כדקא לטקא דתמן דהדך נמש, 2 ואם עמד אינו חזר - נחא, דנקט חזק לרבותא. אף על גב דהדך נמש - צריך 3 אומדנא, כיון דעמד אינו חזר. אבל למאי דקאמר דהדך לאו נמש, אלא על משנתו - 4 כן פשיטא דצריך אומדנא. ולכתי קאמר: דא משמע לן דהדך על משנתו כו. **מא** שנו 5 רישא ומאי אשנא סיפא - וירושלמי מפיש טעמא 6 רבה אביא, דברישא דרי לא נח מחילוי זה, אבל 7 כסיפא, אמר לא יעמוד קאמר - ודרי לא אשנא, 8 דלא עמד דמשמע בין דרי דחילוי בין על ידי 9 דבר אחר. אבל נשאר שלאו אינו סובר דחילוק זה, 10 אלא כבולס משמע ליה שימות מתוך חילוי זה. 11 **איתביה** רבינא לרבא אמר, אלא לא אעמוד מחילי 12 זה ופלו עליו רביה - תימה מאי 13 פריך ליה רבינא לרבא נמשג דהא אית ליה לרבא 14 בפרק קמא דכתובת (בב) לילישנא קמא, שיהו 15 עיקר, כדמוכח בהשולשו (גיטין להא). דאין 16 טענת אונס בגיטין, כדפרשש דהם: משום צונעות 17 ומשום פריעתא ומאי דהוה ליה רבא נמי ואשנא 18 נמשג דאיתו נגז' דהא סבר רבא דהם דאין טענת 19 אונס בגיטין ואפילו באונסא דלא שכתא איירי 20 דהם, דשכיח אמרין דהם לדבלי' עלמא זנו. 21 אונס דמייני דהא דמסקיה נמרא, דהוה אונס 22 רשביש שגאי, דהוה ליה לאמקוי איתתיה. ואמר 23 רבנא יתקן דאיבא שלשה טוני אונס; דאונס 24 דשכיח באונס - לבולי עלמא אין אונס, אבל 25 דלא שכיח כלל כגון דמשמתי - אפילו לרבא יש 26 אונס, אפילו בגיטין. לריבא למיגור משום צונעות 27 דסברא בגיטין, כיון דלא שכיח כלל, ומשום 28 פרוצות נמי לא גוזר רבנן, כיון דלא שכיח כלל. 29 ופולגתא דאין טענת אונס - הינו שכיח ליה רבא 30 שכיח, ועוד אמר רבינא יתקן. דאפילו חיי רבא 31 אונס שכיח ב' דהוא רבכותב - פריך שפיר 32 רבינא, דדוקא גבי יאע לא באית ממאן עד שנים 33 עשר חדשי אמרין אין טענת אונס בגיטין - משום 34 צונעות ומשום פריעות, אף על גב דלא אסיק 35 איתתיה אונס דלא שכיח - מכל מקום חיי בכלל 36 משמעות לשנוי ד'אם לא באתי' - משמע בכל 37 ענין שלא יבא. אבל יאע טענתו חילי' או יאלס 38 יעמוד מחילי' ודי' - משמע שרעה לומר שאם 39 ימות על ידי החילי' - היא נגז', אבל אם ימות 40 ממתא דבר אחר - לא יאע נגז' ולכתי פריך רבינא. 41 דאם איתא דלא אסיק איתתיה אונס דלא שכיח 42 משום צונעות ופריעות אין לנו לומר שיהוה 43 דמי לחובא ואיטלולא, דכיון דבכלל משמעות 44 לשנוי נמי לא חיי מפלת ביה או שכיח נמש, אלא 45 דהא כל אונס מסיק איתתיה, וכיון דאסיק 46 איתתיה דעוה לפטורה בעל ענין שמוה, ומתוך 47 חילוי זה הוא קאמר, ולא ממתא חילי' זה. ורבא 48 מודה ליה דמכותיה הוא, דהא קשאי רישא 49 לסיפא, ולא משום שיתא דנפשיה קאמר. 50 **לא** תתייחד עמו אלא עדים - פירוש 51 הקונטרס, דפירש, מה היא באותן הימים -

1 מתנתו מתנה - אם מת מחילי' אחר, דהא אמרת לא עמידה הוא. ונבי גט דמתניתין 2 הוא דבעינן אומדנא - משום ד'מחילי' ודי' קאמר לה. לא סבירא ליה או דרב הונא - 3 דריבא דלא אמר לה יאע מתיר סבירא ליה דאם עמד - אינו חזר. נרית שפא יאמר 4 יש גב לאחרי מיתת - דאי עמד חזר, חזר למיגור לא דרי נגז' עד רביה, וקא חזינו לרבי 5 מייח חיי גיטא, שמע מינה: יש לו לאחרי מיתה, 6 ואתי' לאשבוש' ודי' נטיק לאחרי מיתה'. ולא 7 ידעו דכיון דלא פריש מייח - לרבי ריבאי 8 נחלה, שיהוה נגז' כעמשי, ועל נמט שמוה, 9 חיי נשא - דהא איתתא דמיתת ידב לה, והא 10 לא מת. אינו נגז' - דאונסא דלא שכיח הוא ולא 11 מסיק איתתיה, ולא אמר אלא דמות על ידי 12 החילי'. מאי שנו רישא ב' - אי אונסא דלא 13 שכיח אסיק איתתיה - רישא נמי לודי גיטא. 14 דהא משה איתא חזר חילי' מתו. ד'מיתא' לא 15 משמע אלא מתוך חילי' זה, שלחו תם - על 16 ידי משה שאתיר באחור שאמר יאע לא אעמוד 17 מחילי' ודי' ואבולו אירי, ושלחו דהבר לארץ 18 ישראל, והשיב אין לנו שיהוה נגז' דאונסא דלא 19 שכיח לא אסיק איתתיה. קביל עליה - המבר, 20 לא אונסא דמחילי' זה - שיפעה את הלוקת 21 אפיקו בה נחיא - בה זמנא שכיחין את 22 גזרה דרך אהיה שדה. שיהי' ליה - התמידה 23 לפני בשופי. ואימא מירשא - אדמותבתי לא 24 מסיפא, תשיעני לך מירשא. מלא איתרבי ב' 25 מירשא - במקום ישיבת תלמידי חכמים 26 שיתרעה. וילי בירי - ומסתבר דאונסא 27 דלא שכיח לא אסיק איתתיה. וכן משנה 28 לקוח שומשומין. אגור מלח - סברו להם ספנים 29 להוליכום לביתם, קבילו עלייהו - ומתברר, כי 30 אונסא דמחילי' - עליוהו ברזק. אמבר נדי 31 מלכא - ולא יכלו ספנות לעבור, שישעו בו סכר 32 שרקין אישקלש'א. אשוי' חלו - רב פפא ורב 33 חנא למורבים; אגור חמירי בו. קאין חזיר - 34 אונסו לבנים, לפי שזו זקנים, משלחו נליפי' - 35 מפתשין בניו אנשים. כלומר, מוסקים עליהם 36 דין להנאתן. **משנה** לא תתייחד עמו - זה 37 שנתן גט ואמר ליה מיהוים אמ מתיר - לא 38 תתייחד עמו, שנתא יבא עליה. דאיבא למאן 39 דאמי חישנין שנתא בעל לשם קודשין, ורביה 40 גט שני. ולמאן דלא איתא נמי, מכל מקום מנהי 41 היא, ואסור להתייחד עם הנפיה.

1 **והא קא משמע לן, דהדך על משנתו הוא דבעינן** 2 **אומדנא, אריך - אומדנא נמי לא בעינן. שמעת מיהא:** 3 **שכיב מרע שניתק מחילי' לחילי' - מתנתו מתנה?** 4 **אין, דאמר רבי אלעזר בשמיה דרב: שכיב מרע** 5 **שניתק מחילי' לחילי' - מתנתו מתנה. רבה ורבא לא** 6 **סבירא ליה או דרב הונא, יורה שמיא יאמר יש גב** 7 **לאחרי מיתה. וכו' אפיא מדי, דמקדווייתא לא היו** 8 **נישא, ומשום יורה שרינן אשת איש מלכא? - אין,** 9 **כל דמקדש איתתא דרבנן מקדש, ואפקעינהו רבנן** 10 **לקדושיה מניה. אמר ליה רבינא לרבא: אשוי' תינה** 11 **דקדוש בכספא, קדוש בביתא מאי אפיא למימר?** 12 **אמר ליה: שויה רבנן לבעילתו בעילת גזרה. הנה** 13 **רבנן: "זה נשויך מתיבם אם מתי מחילי' זה", ונפל** 14 **הבית עליו או הכישו נחש - אינו גב; "אם לא** 15 **אעמוד מחילי' זה", ונפל עליו בית או הכישו נחש -** 16 **הרי זה גב; מאי שנו רישא ומאי שנו סיפא? שאלו** 17 **מתם: אכלו ארי, אין לנו. והוא גברא דובין ארעא** 18 **לחבריה, קביל עליה כל אונסא דמתילידי, לטוף אפיקו** 19 **ליה נהרא; אתא לקמיה דרבינא, אמר ליה: זיל שפי** 20 **בה, דהא קבילתה עלך כל אונסא דמתילידי. אמר ליה** 21 **רב רבא, דהא קבילתה עלך כל אונסא דרבינא. אמר ליה** 22 **הוא! אינלגל מילתא ומאא לקמיה דרבא, אמר ליה:** 23 **אונסא דלא שכיח הוא. איתביה רבינא לרבא: "אם** 24 **לא אעמוד מחילי' זה", ונפל עליו בית או הכישו נחש** 25 **כרי זה גב! אמר ליה רבא: ואימא מירשא: אינו גב.** 26 **אמר ליה רב אחא מרדכי רבינא: ומשום דקשא** 27 **אין, כיון דקשא רישא אסיפא - לא איתמר בי** 28 **מרדכי, ומשכשכא היא, זיל בתר סברא. רב פפא** 29 **ורב הונא בריה דרב יהושע וכן שומשמי אנדאי** 30

1 **דנהר מלכא, אגור מלחי לעבויהוה, קבילו עלייהו כל אונסא דמתילידי, לטוף איתמר נהר** 2 **מלכא, אמרו ליה: אגורו חמירי אפקעינהו נהר, דהא קבילתו עליהו כל אונסא דמתילידי;** 3 **אזו לקמיה דרבא, אמר ליה: קאין חזירי משלחי גלימי דאינשי, אונסא דלא שכיח הוא.** 4 **משנה לא תתייחד עמו אלא בפני עדים, אפילו על פי שפתה, חזין** 5 **משפתיה, מפני שלכה גום בה בשפתיה. מה היא באותן הימים? רבי יהודה אומר:** 6 **כאשת** 7 **מלכא נפשיה היא, אבל כיון גיטין מיהוים אמ מתיר דירשא - לבולי' עלמא דוי גט משעת נתנה. לפיכך איש חסיד שנתא ממתניתין דלא תתייחד - משום שרקין, 8 ולא משום גט ששה בדי היה גט משעת נתנה. אבל לפירוש רבינו תם ורבינו תנאלי, דמרשיר ריבא היא באותן הימים? קאי אירשא - א' מיהוים אמ מתיר, ואפילו חילי' רבי תודה ודי 9 היא כאשת איש לכל דבריה, ואינה מגורשת עד שעה אחת סמוך למיתה. וקשה לרבינו רבא: כן אמאי חילי' טעמא בגמרא משום חששא דקודשין, כיון דעדיין אינה מגורשת ואומר 10 רבינא יתקן: דהא ליה יודיה דהוה שנתא משום גט שן, אבל לרבי יוסי דאמר מגורשת אינה מגורשת, ולרבי מאיר דאמר בגמרא דבעילה תליה - איבא למיחש לקודשין, 11 רבא דאסיק**

1 אימת בעלמלתה. הוא אמריתן רבא: ויהי רבא באשת איש לכל בדריה. לפירוש רבינו תם,
 2 דקאי אמרוהו אמתי ומיהו, ולפירוש הקונטרס יש לומר: שהיו מפרשין בהדיא ושמיהוים
 3 תריה מנרשתי. אבל קשה דאפילו לפירוש הקונטרס דרבא. בדיומיהם אמ מתי היא
 4 מנרשתי לאלתר משעת נתינה – אבל מקום קשה. דאי אילו לא תורג אחיה – היתה בת
 5 שבע אשתא ועוד קשה: דאם לא היה נתון ט
 6 אלא על הנאה אם נשות – אם בן מאי? כל הידא?
 7 הלא לא היה עריך תנאי זה אלא למי שאין לו
 8 גביש ויש לו אתו מיהו. זה יש לומר דלא דוקא
 9 נקט 'אם מיתו' אלא כלומר: אם לא יבא סוף
 10 המלחמה. משום עיגונא. תראה לרבינו תם: שהיו
 11 כותבין על גמור בלא שום תנאי. וכחשה
 12 חזרו מן המלחמה – היה כנסה. והיתה בת שבע
 13 פנייה. והיא אמריתן ביהודי (בבא מציעא נטא).
 14 מוטב שיעלם אדם ספק אשת איש ולא ילכין מי
 15 חבירו ברבים. מנא לן – מדרו. קרי לה ספק אשת
 16 איש. אף על גב שהיתה פרוה גמורה – לפי
 17 שרששה בעינא. ולא היה צריך לעולם אם היא
 18 מנרשתי בלא אשם תלוי אביי ביידי –
 19 ולרבי מאיר דאמר בעלתה תלויה – לא מיתו
 20 אשם תלוי. אלא הדבר תלוי ועומד. אם את
 21 מאותו זרלי – מנרשתי משעת כתיבה. ואם לא
 22 תם – חיוב תוצאה. ושטאי אי יהוה מספקא לן אם
 23 מן מאותו חולי אם לאו – היה לרבי מאיר מיתו
 24 נמי אשם תלוי.
 25 רבי יוסי אומר בעלתה ספק – ומביא אשם תלוי.
 26 ולא בעי רבי יוסי חיובא משתי תריות.
 27 והכי נמי סבר בסוף פסק ד'ם חשישי' (ברכות
 28 כגא).
 29 רב הונא אמר היא תתן – וכן הלכה. דקיימא לן
 30 כרבי. וכל דאמר על גנת' כבאמר
 31 'מעביש' דמי. דהיינו קאמר דתקנתין (א)
 32 מספקין הלכתא כרבי אלעזר דאמר: 'התקישו לי
 33 בשמי'. נתון לה מנה חסר דמי – דהיינו קודשת
 34 גמורה. ובמאן דאמר 'על מנת' כרבי אבא
 35 אמר רב דכל האומר 'על מנת' כבאמר 'מעביש'
 36 דמי.

איבא

1 וספמא לה – אי כהן הוא. שאינה צריכה הימנו נש שני – אם מת. דסמך למיתה הוא
 2 גט. בעלתה תלויה – הדבר תלוי עד שמוות או עד שיעמוד מחולי. זה, אם מן תחילת
 3 רבא בעליה פטור. ולרבי מאיר משעת מיתו. ימעת שאני בעולם – היינו משעת נתינה,
 4 והכי קאמר לה דהי זה ניעך מנא בעולם אם מתו. והלך כשמת אינלא מילתא
 5 דגרשה הואי בשעת ביאה. ואם לא מת – הוב
 6 עליה בתוספתא. רבי יוסי אומר בעלתה ספק –
 7 לכשמות. דמשעת מיתו מעת שאני בעולם.
 8 ומיהו מספקא על גב שעת ביאה אד גרשה הוא
 9 אי לא. שמת זו היא שעה הראויה לסימך
 10 למיתה שמת אינה. זה ואינה גרשה. הילך. אם
 11 מיתו – מביא הבא עליה אשם תלוי. ואם לא
 12 מיתו – בהסאת הדאי. מנרשתי ואינה מנרשתי
 13 וכלבי שפית – והיינו נמי גבי יוסי. דמיתו
 14 אשם תלוי. ולא דסיפקי דמיון לה ולקמן פניש
 15 מונוי איבא בעיניה. לא מיתו אשם תלוי – אם
 16 מיתו. אלא סמך למינה. כדפרשיתא לעיל. ולרבי
 17 יוסי – אם מיתו – מביא זה אשם תלוי. ואיב
 18 בעיניה דרבי יוסי – כלומר. האם תלוי מונוי
 19 וכד' יוסי. ולא פליגי דרבי יוסי. והרררר
 20 אלא ליה דרבי יוסי. ומשום הכי לא קרי לה רבי
 21 יוסי 'מנרשתי ואינה מנרשתי' – דקסבר תלי
 22 תלי מונוי. ואף על גב דרבי יוסי דמתניתין תנא
 23 'מנרשתי ואינה מנרשתי' – תרי תנאי ואלבאי
 24 דרבי יוסי. והיינו חבמים דרבייחא.
 25 משנה מעשה בצדק – בגמרא פירי. מאי
 26 תנא דתנא מעשה. ומביא משנה שתיקף חנני –
 27 קודם מן מעשה. והוא אלתן – תנאי בעלפגא
 28 הוא. וכי מקיימא ליה – אינלא מילתא
 29 דמשעת נתינה שעת הוי. דכל 'על מנת'
 30 מעביש הוא. ועל מנת כן דליקיים. צריכה ט
 31 שני – דלכתובה ספקי אול ליה יגתא. שפישת
 32 ידח כ' – קודם מן מעשה. מקיים תנאה ואיל
 33 דהו קודשין קודשין למנפרי. ושל שני אינו
 34 כלום. דלקרובה קאמי – הילכין. דקעביש קאמר
 35 לה. משעת שתיב. אבל ט' דלדוקא קאמי
 36 – וסתמאן בקושי הוא מנרשתי. הילכין
 37 לבשתתן קאמי. וקסבר: ארדכי ורבי מפיסטא
 38 לה. לא בסוף למתבעה – מעותיה. הילכין לא
 39 עריך ליה למחילי ניטא בנות מעשה. ומעביש
 40 קאמר לה. ולאחר לא תנשא עד שתינ –
 41 דרילמא לא ידבה. ומנצא ט' בטל. תנח – לפני
 42 מונוי. אינה וקוקה ליבם. לא תנח וקוקה לרבי
 43 – ולא סני לה לתן ליורשמי. ומו סבר – רבי
 44 – שמת לו – משום אפילו ליורשמי. כשניני.
 45 אבל דבולי עלמא תנאה הוי – ולא תנח לה
 46 בשעת מן מעשה. דאי לבשתתן קאמר. נוד נמי
 47 דריל ואפילו ליורשמי משעת – מיהו תלי הלי
 48 ט' לאדר מיתה. כאפרי מעביש דמי – דרבי
 49 קאמר: מעביש הוא ט' על מנת שתקיימי
 50 תנאי. לא תנחן – אלא בימודים ולאדר
 51 מיתו: דרבנן מספקא ליה אי תנאה הוי אי חזרה
 52 הוי. ולרבי ראי תנאה הוי.

1 ומספמא לה. פללו של דבר: הרי היא באשתו לכל
 2 דבר – אלא שאינה צריכה הימנו גט שני, דברי
 3 רבי יהודה; רבי מאיר אומר: בעלתה תלויה; רבי
 4 יוסי אומר: בעלתה ספק; והכמים אומרים: מנרשתי
 5 ואינה מנרשתי, וכלכך שמינת. מאי איבא בין רבי
 6 מאיר לרבי יוסי? אומר רבי יוחנן: אשם תלוי איבא
 7 בנייהו. לרבי מאיר לא מיתו אשם תלוי, ולרבי יוסי
 8 מיתו אשם תלוי. 'הכמים אומרים: מנרשתי ואינה
 9 מנרשתי'. חכמים היינו רבי יוסי – איבא בנייהו
 10 דרבי יודא, דאמר רבי יודא אומר רבא בר רמייה
 11 ואינה שמואל: כל מקום שאמריו 'מנרשתי
 12 ואינה מנרשתי' – פלגה חייב במונויה. משנה
 13 'הרי זה גיפוף על מנת שתתני לי מאתים זוז' –
 14 הרי זה מנרשתי, ותתן. 'על מנת שתתני לי מינן
 15 ועד שלשים זוז', אם נתנה לו בתוך שלשים זוז –
 16 מנרשתי, ואם לאו – אינה מנרשתי. אמר רבן שמעון
 17 בן גמליאל: מעשה בצדק, באהרן שאמר לאשתו
 18 'הרי זה גיפוף על מנת שתתני לי איצטילתי' ואברה
 19 איצטילתי, ואמרו חכמים: תתן לו את דמיה. גמרא
 20 מאי 'ותתן'? רב הונא אומר: והיא תתן, רב יהודה
 21 אומר: כלששתין. מאי בנייהו? איבא בנייהו, שנתקבץ
 22 הגט ואשכר; רב הונא אומר: והיא תתן – אינה
 23 צריכה הימנו גט שני, רב יהודה אומר כלששתין –
 24 צריכה הימנו גט שני. ותנן נמי גבי קודשין כי האי
 25 גונאן, דתנן: האומר לאשה 'הרי את מקדשת לי
 26 על מנת שאתן לך מאתים זוז' – הרי היא מקדשת,
 27 בנייהו? איבא בנייהו, שפשתה ידה וקבלה קודשין מאחר, רב הונא אומר: והיא תנאה
 28 וקבלמה הוא, מקיים תנאה ואולי; רב יהודה אומר כלששתין, לפי הויב לה הוא דהו קודשין,
 29 השתא לא הו קודשין. וצריכא; דאי אשמעינן גבי קודשין, בהא קאמר רב הונא והוא יתן,
 30 משום דלקרובה קאמי, אבל גבי גירושין דלרחוקה קאמי – אימא מודה ליה לרב יהודה; ואי
 31 אשמעינן גבי גירושין, בהא קאמר רב הונא והוא תתן, משום דלא כסוף למתבעה, אבל גבי
 32 קודשין דכסופא למתבעה – אימא מודי ליה לרב יהודה; ואי אשמעינן גבי קודשין, בהא
 33 קאמר רב יהודה כלששתין, משום דכסופא למתבעה, אבל גבי גירושין דלא כסוף למתבעה
 34 – אימא מודה ליה לרב הונא; ואי אשמעינן גבי גירושין, בהא קאמר רב יהודה כלששתין,
 35 משום דלרחוקה קאמי, אבל גבי קודשין דלרחוקה קאמי – אימא מודה ליה לרב הונא,
 36 צריכא: מיתויה: 'הרי זה גיפוף על מנת שתתני לי מאתים זוז', אף על פי שנתנה הגט או
 37 שפגגה – מנרשתי, ולאחר לא תנשא עד שתינ; ועוד תנאי: 'הרי זה גיפוף על מנת שתתני
 38 לי מאתים זוז' וכו', נתנה – אינה וקוקה ליבם, לא נתנה – וקוקה ליבם. רבן שמעון בן
 39 גמליאל אומר: נותנת לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים; עד כאן לא פליגי, אלא דמר סבר: לי – ולא ליורשמי, ומו סבר: לי
 40 – ואפילו ליורשמי, ופולי עלמא מיהא תנאה הוי, ותיקבא דרב יהודה: אומר לך רב יהודה: הא מניי רבי היא, דאמר רב הונא אומר
 41 רבי: כל האומר 'על מנת' באומר 'מעביש' דמי, ופליגי רבנן עליה, ואנא דאמר – פרבנן. ואמר רבי יודא: פי הינון כבבל, אמרנו,
 42 הא דאמר רב הונא אומר רבי: כל האומר 'על מנת' באומר 'מעביש' דמי – פליגי רבנן עליה. פי סלקו, אשפתיהו לרבי אפי
 43 דרובי וקאמר משמיה דרבי יוחנן: הכל מודים באומר 'על מנת' באומר 'מעביש' דמי, לא תחלקו אלא ב'מהיום ולאחר מיתה'.
 44 ותנאי:

התנאי

גוספין מי אהאזו - פרק שביעי דף עד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

איכא בנייהו שפשטה ידו וקבלה בו - ולעל גבי נזי זה מצי למימר נמי שפשטה ידו בו, והכי נמי הוה מצי למימר שנקיע שטר קידושין, אבל לא מצי למימר שנתאבלו משעל שטר קדושין, דאף על גב תראבולו - מקורשתו, וברשותא וידיה קא מתאבלו, כדאמרינן ב"ב ט"ז א. וכן ה"א.

התניא: "מחילים ולאחר מיתה" - גט ואינו גט, דברי חכמים, רבי אמר: כוה גט. וליבד יהודה דאמר: ב"על מנת" פליגי, אדמפלגי ב"מחילים ולאחר מיתה", לפלגי ב"על מנת"! - להודיעך כוהו דרבי - ולפלגי ב"על מנת" ולהודיעך פתן דרבנן! - פתן דהיתירא עדיף ליה. "על מנת שחתני לי מפאן ועד שלשים ויום" וכו', פשיטא! - מהו דתמא: קפדיה לאו קפדיא ולוהיה קאחי, קא משמע לן. ואמר רבן שמעון בן גמליאל: מעשה בצידון! כו'. מאי תנא דקתני מעשה? - חסורי מיחוסא והכי קתני: אם אמר לה "על מנת שחתני לי אצמליתו" ואברה אצמליתו, אצמליתו דקאמר לה. רבן שמעון בן גמליאל אמר: תתן לו את דמיה, ואמר רבן שמעון בן גמליאל: מעשה נמי בצידון, באחד שאמר לאשתו "הרי זה גיפוך על מנת שחתני לי אצמליתו" ואברה אצמליתו, ואמר חכמים: תתן לו את דמיה. קנא מניה רבי אסי מרבי יוחנן: "הרי זה גיפוך על מנת שחתני לי מאתם זה", ותור ואמר לה "מחילים לך", מהו? תביעי לרבנן, תביעי לרבן שמעון בן גמליאל, תביעי לרבנן: עד כאן לא אצמרי רבנן התם - אלא דלא אחילה בנה, אבל הקא - הא קאמר לה "מחילים לך". או דלמא אפילו רבן שמעון בן גמליאל לא קאמר אלא דקא מפייסה ליה ברמי, אבל למימי - לא? אמר ליה: אינה מנוששת. איתיביה: האמר לקבורו "קונם שאחיה תנה לי אם אי אתה נותן לפני כור אחר של חפין ושתי קביות של יין" רבי מאיר אמר: אסור עד שתיה, וחכמים אומרים: אם היה יכול להתיר את נדו, שלא על פי חכם, ואומר: הייתי באילו התקבלתי! - הכי השתמא? התם לצעורה קא מכרין ולא צעורה, הקא משום תרווחה הוא, והא לא אצמריה! ההוא גברא דאמר ליה לאריסה: פולין עלקא דלו תלת דלקותא ואכלי ריבנא, את דלי ארבינא ופאלו תילתא. לסוף אתא מטיא. אמר רב יוסף: הא לא דלת, רבה אמר: הא לא אצמריא. לימא, רב יוסף דאמר ברבנן, ורבה דאמר ברבן שמעון בן גמליאל? ותוסברא? והא קיימא לן הילכתא פומיה דרבה, ובהא אין הלכה ברבן שמעון בן גמליאל! אלא לעולם ברבנן, רב יוסף ברבנן, ורבה אמר לך: אלא דאמרי אפילו לרבנן, עד כאן לא אצמרי רבנן התם - אלא לצעורה קא מפיחין, אבל הקא משום תרווחה הוא, והא לא אצמריה. תנן התם: בראשונה היה נמקן ויש שנים עשר תיש, כדי שיהא חלוט לו, התקין הלל תיקון שיהא חולש את מעותיו ללשכה, ויהא שובר את תדלת ונכנס, ואמתי שיערה הלה ובוא ויטול את מעותיו. ואמר רבא: מתקנתו של הלל נשמעו: "הרי זה גיפוך על מנת שחתני לי מאתם זה", ונתנה לו מנעוהו - מנוששת, על כוונתו - אינה מנוששת; מדיאצמריה ליה להלל לתקוני תניה בעל כוונתה דהווא לא תניה, ככלל

והתניא - בניחותא, דשמעין מינה, מדאצמרי לויפולו בהו - מכלל דבי"על מנת מרה, ולבד יהודה - ארמיפלגי בוך מנתיהו ב"מדות ולאור מיתה" - לאשמעינן דבי"על מנת" פסלי רבנן, וכל שכן הוא ומשני: להכי אפילוהי בהכי - להודיעך כוהו דרבי, מיהו, רבנן בי"על מנת" נמי פסלי, מאי תנא - לעלל מיהו ברמיס, דקתני: מעשה בצידון כו', מאי אריה? אי שונן מעשה במשנה אלא לריאה, תתן את דמית - ולא אימון אלא להרווחה דידה, מהו - מי הויה דן מחילה קיום אמר, אפילו נתנתן לו או לא? תביעי לרבנן - דאמרי: דמיס לאו במקום אצמלית קיימי דמיס לאו אצמליתו. חן אלא הבא - הא - דאחליהו, והי כאלו קבל מעות מנה, ומחילה כקבלה, קונם שאתה נתנה לי - קונם תוא ועוד כל נהא שרתנה מנצי, אי זה - אלא רעה - תליד וליהניו אמילי, אבל אסתא חרת חבם, ואומר לה: הייתי כאלו התקבלתי. אלמא מחילה כקבלה, שכיח - הווחת - שהיה צריך לרבו. וכו'. הליא דלווחא - כל שאר האריסין שבמקום זה משקין התבואה של פיסוס בשנה, ושקלי ריבנא - ומנהג האריסין לעיל רביע התבואה, וריבנא דהירשה הויעה ויבשח והשקא לכל צרכי השדה, את דלי איבנ - השקא את השדה ארבעה פעמים, אריא פטריא - בזמן השקא רביעית, האם - דלת - וקא שקלי אלא ריבנא, מנהג האריסין הא לא אצמריה - ומלוו רבם, רבנן שמעון - דמיס במקום אצמליתו, הבא נמי - מטר במקום השקאת, ולחבתא ריבא - בכל מקום שנחלק עם רב יוסף, חוץ משדה עין ומחצה אין לחבת רבנן שמעון - דאמר לקבץ חוץ מערב וצדן וריאה אחרונה, הכי נרטיקא, אלא לעולם רבנן - כלומר, תרווייהו אליבא דרבנן אמרי לה, ולצעורה אימון - דחסם מנרש את אשור מתוך איבה הוא מנרשה, הלכך מספקא אמרי לצעורה אימון, ולא כילין למימר להרווחה אימון, לקולא, תנן התם - בסט טריח (ל.א.א.) היה נמקן - הקנתה בית כבוד שוכח היה נמקן ויש עינים שנים עשר, וישא של ימצאנו המבור לת מעותיו, כדי שיהא חלוט לו, כדרכיה ויקרא בהו? דאם לא ינאל עד מלאת לו יין, חולש - וורק, נמו חולש על גוים (שעשה יד) - מסיל גורל, ללשכה - מנוקת לת, וישא שובר הילת - של ביתו ובכנס, מתקנתו של הלל - דאצמריה לתקני נתניה על כוונתו דהווא לא תניה, ככלל

רבא אמר לא אצמריה - ואם תאמר: דפרק "האומנין" (בבא מציעא ע"א.) אמרינן: שר את הפועלים ואתא מטר - הפסד דפעילי וכו' לומר: דשיבין התם, שאינו אלא שכיר יום, שלא שכר בעל הבית אלא לדלות, וכיון שלא חורץ - אינו שכיר, אבל רבא, שיהא אריס ועשה כל מלאכות שנשדו, שו לו חלק בקרקע כמו בעל השדה, ומיך כשהתנה עמו לדלות ארבעה - הנה בעלש שדה, אבל רבא, אתא מטר לא אימון, כמו שאר אריסין דנשמעו דנטלי רבעא ואפילו לא יעטרבו לדלות, ורב יוסף סבר: כיון דלשכה אפילו אריסות - אמרינן הא לא ודע, קיימא לן הלכתא ברבא -

מנא משמע דרבילי ויתלמוד הלכתא וליבד רב יוסף, מדלא קאמר: ודא בהא קיימא לן ברבא, כדאמרינן "והא לא אצמריה" וכו'. ודלא כאמור: הא דקאמר הלכתא ברבא לנבי רב יוסף רב משה עין מחצה - והיו דוקא במילי דאפילו בבבא בתרא, ודא דאצמריה תלמודו לפסוק ולחב קידושין בפרק קנא (ו.ט.ו.) כרבה גבי שיראל לא צריכי שומא - פירשנו שם ורבוהו המחיל והלכתא.

הַלְכָה ג' מִתְנִי' שְׁתֵּי קוֹפּוֹת, אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל הוֹלִין, שֶׁנִּפְלָה סָאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאִין יָדוּעַ לְאִיזָה מֵהֶן נִפְלָה – הָרִי אָנִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נִפְלָה.

אֲכַל אִם אִין יָדוּעַ אִיזָה הִיא שֶׁל תְּרוּמָה וְאִיזָה הִיא שֶׁל הוֹלִין, אֲכַל אֵת אַחַת מֵהֶן – פְּטוּר, וְהַשְּׁנִייה – נוֹהֵג בָּהֶן כְּתְרוּמָה, וְתַיִיבַת בַּחֲלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹסִי פּוֹטֵר.

אֲכַל אַחֵר מִן הַשְּׁנִייה – פְּטוּר. אֲכַל אֶחָד מִן שְׁנֵיהֶן – מְשַׁלֵּם כְּקַמְנָה שְׁבַשְׁתִּיהֶן.

נִפְלָה אַחַת מֵהֶן לְתוֹךְ תְּרוּמָה – אִיזָה מִדְּמַעְתָּן, וְהַשְּׁנִייה – נוֹהֵג בָּהּ כְּתְרוּמָה, וְתַיִיבַת בַּחֲלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹסִי פּוֹטֵר.

נִפְלָה שְׁנֵיהֶן לְמָקוֹם אַחֵר – אִיזָה מִדְּמַעְתָּן.

נִפְלוּ שְׁתֵּיהֶן לְמָקוֹם אֶחָד – מִדְּמַעַת כְּקַמְנָה שְׁבַשְׁתִּיהֶן.

זָרַע אֵת אַחַת מֵהֶן – פְּטוּר. וְהַשְּׁנִייה – נוֹהֵג בָּהּ כְּתְרוּמָה, וְתַיִיבַת בַּחֲלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹסִי פּוֹטֵר.

זָרַע אַחֵר אֵת הַשְּׁנִייה – פְּטוּר. זָרַע אֶחָד אֵת שְׁתֵּיהֶן, בְּדָבָר שֶׁזָּרְעוּ כֶּלֶה – מוֹתֵר. וּבְדָבָר שֶׁאִין זָרְעוּ כֶּלֶה – אָסוּר.

גִּמְרָא אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה – אָנִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ טְמֵאָה נִפְלָה.

אַחַת מְדוּמַעַת וְאַחַת אִיזָה מְדוּמַעַת – אָנִי אוֹמֵר: לְמְדוּמַעַת נִפְלָה.

אַחַת יֵשׁ בָּהּ פְּדֵי לְהַעֲלוֹת, וְאַחַת אִין בָּהּ פְּדֵי לְהַעֲלוֹת – אָנִי אוֹמֵר: לְאוֹתָהּ שְׂאִין בָּהּ פְּדֵי לְהַעֲלוֹת נִפְלָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ מְשׁוּם בַּר קַפְרָא אָמַר: וְהוּא שָׂישׁ בְּשַׁנְיִיה רֹב. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵף עַל פִּי שְׂאִין בְּשַׁנְיִיה רֹב.

מִחֻלְפָּא שִׁיטְתִּיהּ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ! תַּמּוֹן הוּא אוֹמֵר: סְפִיקוֹן בְּטַל בְּרוּב, וְהִכָּא – אָמַר הֲכִין!

תַּמּוֹן – בְּשֵׁם גְּרַמְיָה. וְהִכָּא – בְּשֵׁם בַּר קַפְרָא.

מִחֻלְפָּא שִׁיטְתִּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן! תַּמּוֹן הוּא אוֹמֵר כּוֹלְהֵן נַעֲשׂוּ הוֹכִיתָ. וְהִכָּא הוּא אָמַר הֲכִין!

שְׁנִייה הִיא הִכָּא, שְׂישׁ לוֹ בְּמָה לְתַלּוֹת.

[דף ל"ח ע"א]

שְׁתֵּי קוֹפּוֹת, אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה וְאַחַת שֶׁל הוֹלִין טְהוֹרִין, וְנִפְלָה סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאִינוּ יָדוּעַ לְאִיזָה מֵהֶן נִפְלָה – אָנִי אוֹמֵר: לְתוֹךְ שֶׁל תְּרוּמָה נִפְלָה, וְהוֹלִין יֵאָכְלוּ בְּטַהֲרָה.

נפלה סאה תרומה מהורה – אני אומר: לתוך של תרומה טמאה נפלה, והחולין – יאכלו נקודים.
 שתי קופות, אחת של תרומה מהורה ואחת של חולין טמאין, ונפלה סאה תרומה מהורה לתוך
 אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה – אני אומר: לתוך תרומה נפלה, והחולין יאכלו נקודים.
 נפלה סאה תרומה טמאה – שתיהן אסורות. מה נפשך! אי לתוך תרומה נפלה – אסור. אי לתוך
 של חולין נפלה – אסור.

למה? שפסק טמא – טמא. ופסק מדומע – מותר.

אמר רבי יוחנן: פסק מדומע – פטור מן החלה. פסק דימוע הנאכל משום דמע – חייב בחלה.
 אמר רבי יוחנן: דרבי יודא היא! דתנינן תמן: אם נשאלו בבת אחת – טמאין. בזה אחר זה –
 מהורין. רבי יוסי אומר: בין כך ובין כך – טמאין.

במה אנו קיימין? אם בשנשאלו שניהן כאחת – טמאין. ואם בזה אחר זה – מהורין!

אלא כינון קיימין: בבא לישאל עליו ועל חברו.

רבי יודא אומר: אומר לו: "שאל דילך ואיזיל לך!"

ורבי יוסי אומר: כמי שנשאלו שניהן כאחת. והכא, לא כמי שנשאלו שניהן כאחת!

רבי זעירא בשם רבי הווא: והוא שזרע את השנייה עד שלא קצר את הראשונה. אם זרע
 את השנייה משקצר את הראשונה – אין תלוש ומחובר נעשו הוכיח.

רבי חנניה תורתיה בשם רבי ינאי: בצל של תרומה שעקרו ושתלו, מכיון שרבה עליו החדש –
 מותר.

[דף ל"ח ע"ב]

התיב רבי זעירא: והתנינן: את שזרעו בלה – מותר, ודבר שאין זרעו בלה – אסור! שזרעו בלה
 מותר – במרבה עליו החדש.

ודכוותה, דבר שאין זרעו בלה אסור, ואף על פי שרבה עליו החדש!

רבי זעירא – בדתיה, דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן: בצל של כלאי הפרם שעקרו ושתלו,
 אפילו הוסף כמה – אסור, שאין גדולי איסור מעלין את האיסור.

פרק שמיני

הלכה א'

מתני' האשה שהיתה אוכלת בתרומה, ובאו ואמרו לה: "מת בעליך" או "גירשך".

וכן העבד שהיה אוכל בתרומה, ובאו ואמרו לו: "מת רבך" או "מכרך לישראל" או "נתנך במתנה" או "עשך בן חורין".

וכן כהן שהיה אוכל בתרומה, ונדע שהוא בן גרושה או בן חלוצה – רבי אליעזר מחייב קרן וחומש. ורבי יהושע פטר.

היה עומד ומקריב על גבי המזבח, ונדע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, רבי אליעזר אומר: כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח – פסולין. ורבי יהושע מכשיר.

נדע שהוא בעל מום – עבודתו פסולה.

וכולם שהיה תרומה לתוך פיהם – רבי אליעזר אומר: יבלעו. ורבי יהושע אומר, יפלוטו.

אמרו לו: "נממאת, ונממאת תרומה" רבי אליעזר אומר: יבלע. ורבי יהושע אומר: יפלוט.

"טמא הוית, וטמאה היתה תרומה". או נדע שהוא טבל. ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, או מעשר שני והקדש שלא נפדו, או שמועמו טעם פשפש לתוך פיו – הרי זה יפלוט.

גמרא האשה שהיתה אוכלת בתרומה כו'. ניהא מת בעליך. גירשך?

רבנן אמרין: כמשנה ראשונה. שבין ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה ואביה מקבל את גיטה.

[דף ל"ט ע"א]

רבי לעזר אומר: ואפילו תימר כמשנה אחרונה

[דף ל"ט ע"ב]

תפתר, שאמרה לו: הבא גיטי ממקום פלוני, והיה דרכו להביא לה בעשרה ימים, ומצא סוס רץ והביא לה לחמשה ימים.

ולא רבי לעזר פרי ליעזר? דתנינן: רבי ליעזר אומר מידי!

ולא מודי רבי ליעזר: שאם אמרה: "הבא לי גיטי ממקום פלוני" – שהיא אוכלת בתרומה עד שמוגיע הגט לאתו מקום!

אמר רבי הנגיה: מפיון שאמרה לו "הבא לי גיטי ממקום פלוני" – כמי שאמרה לו: "לא יהא גט אלא לעשרה ימים!" מה שאכלה – בהיתר אכלה!

רבי חגי שאל לחברייא: מניין לאוכל ברשות – שהוא פטור?

מה בין סבר שהוא חולין,

[דף מ' ע"א]

ונמצא תרומה – שהוא חיב, מה בין סבר שהוא ישראל ונמצא כהן – שהוא פטור! אמרין ליה: מהו רנית בית דין. אמר לון: עוד צריכה לי, מה בין סבר שהוא חול ונמצא שבת – שהוא חיב, מה בין סבר שהוא פסח ונמצא שלמים – שהוא פטור!

[דף מ' ע"ב]

אמרין ליה: משוחט ברשות. אמר לון: עוד צריכה לי, מה בין סבור שהוא שמן ונמצא חלב – שהוא חיב, מה בין סבור שהוא אסור ונמצא מתר – שהוא פטור! לא אגיבו. מה אמר לון, נמלכין מינן, או הודע אליו חטאתו והביא, השב מידיעתו – חיב על שנגתו, יצא זה שאפילו יודע אינו פורש. עאל רבי יוסי לגבון, אמר לון: למה לא אמריתו ליה או הודע אליו חטאתו והביא, אמרין ליה: הוא קשיתה והוא קיימה.

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: זה אחד מן שלש מקראות שהן מהוורין בתורה, ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם, וכי יש כהן עכשו ואין כהן לאחר זמן? ואיזה זה? שהיה עומד ומקריב על גבי המזבחה, ונודע שהוא בן גרושה או בן הלוצה – שעבודתו כשרה.

אמר רב: ופעל ידיו תרצה, כל שהוא מורעו של לוי – עבודתו כשירה. על דעתיה דרב – ובלבד כהן מקריב, ועל דעתיה דרבי יוחנן – ואפילו כל כהן. על דעתיה דרב – ובלבד בקדשי מקדש. על דעתיה דרבי יוחנן – ואפילו בקדשי הגבול. על דעתיה דרב – ובלבד בשעת מקדש. על דעתיה דרבי יוחנן – ואפילו בזמן הזה.

רבי ירמיה בעי: ואף לשאר הדברים בן מקבל ואחר בן זורק, קומין ואחר בן מקטיר,

[דף מ"א ע"א]

שורף ואחר בן מזה. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי יצחק: מן מה דתני: עשו אותה כחטאת גזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת, הדיא אמרה: שהוא מקבל ואחר בן זורק, קומין ואחר בן מקטיר, שורף ואחר בן מזה.

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי יצחק שאל: היה עומד ומקריב על גבי המזבחה, ונודע לו שהוא בן גרושה או בן הלוצה, מה את עביד ליה? כמי שהוא מת ויחזר הרוצח למקומו, או כמי שנגמר דינו בלא כהן גדול ואינו יוצא משם לעולם? נישמענה מן הדיא, מעשה במגורת של דיסקי ביבנה

שנפגמה, ונמדדה ונמצאת חסרה, והיה רבי טרפון מטהר, ורבי עקיבה מטמא. אמר רבי טרפון: המקוה הזה בחזקת טהרה, לעולם הוא בטוהרתו עד שיודע שחסר. אמר רבי עקיבה: הטמא הזה בחזקת טומאה, לעולם הוא בטמאתו עד שיודע שטהר?

אמר רבי טרפון: למה זה דומה? לעומד ומקריב על גבי המזבח ונדע שהוא בן גרושה או בן חלוצה – שעבודתו כשירה. אמר רבי עקיבה: למה זה דומה? לעומד על גבי המזבח ונדע שהוא בעל מום – שעבודתו פסולה. אמר לו רבי טרפון: מה זו עקיבה, אני מדמה ליה לבן גרושה, ואת מדמה ליה לבעל מום! נראה למי דומה, אם לבן גרושה הוא דומה, נלמדנו מכן גרושה, ואם לבעל מום הוא דומה, נלמדנו מבעל מום!

אמר ליה רבי עקיבה: מקוה – פסולו בגופו, ובעל מום – פסולו בגופו, ואל יזכיה בן גרושה – שפסולו מאחרים. מקוה – פסולו ביהודי, ובעל מום – פסולו ביהודי, ואל יזכיה בן גרושה שפסולו בבית דין! ונמנו עליו וטמאהו. אמר רבי טרפון לרבי עקיבה: הפורש ממה – כפורש מהיין.

אמר רבי יוסי: זאת אומרת: היה עומד ומקריב על גבי המזבח, ונדע שהוא בן גרושה או בן חלוצה – שעבודתו כשירה עד שיפסל בבית דין. הרי אמרה: ספק טמא ספק בעל מום – עבודתו כשירה, דאת מדמי ליה לבן גרושה לבן חלוצה. אבל אם מדמי לה לבעל מום – עבודתו פסולה. ומקוה לאו ספק הוא! אמר רבי חנינא:

[דף מ"א ע"ב]

זאת אומרת: פסול משפחה – צריך בית דין.

אמר רבי יוחנן: מה פליגינן? בעבד ואשה, אבל בשאר דברים – אף רבי אליעזר מודי. אמר רב שמואל בר רב יצחק: מתניתין אמרה בן, או נדע שהוא טבל, או מעשר ראשון שלא נמלח מפניו תרומתו, או מעשר שני והקדש שלא נפדו, ולית רבי אליעזר פליגי. מאי טעמא דרבי אליעזר? מכיון שהתחיל בהיתר.

תני רבי נתן אומר: לא שהיה רבי אליעזר אומר משום שהתחיל בו בהיתר, אלא שהיה רבי אליעזר אומר: הלעים – כבלעי. אף בשבת בן, אף בפסח בן, אף ביום הכפורים בן, אף בגזיר בן, אף בגבלות בן, אף בטרפות בן, אף בשקצים בן, אף ברמישים בן.

רבי חייא בשם רבי יוחנן: השוחט בהמה ומצא בה שקץ – אסור באכילה. מה טעמא? בהמה בבהמה תאכלו, ולא שקץ בבהמה תאכלו. אמר רבי יונה, רבי הושעיא בעי: מה בינה לבין זיוון שבועדים, ליתושים שבכליסין, לתולעים שבתמרים ושבגרוגרות! תמן – בגופיהן הו, ברם הקא – אינו בגופו.

הדין צירא מורייסא, עד שלא יציל – שרי. מדהוא צילי – אסור. דם שעל הכפר – גזרו ואוכלו. ואם היה מבין שניו – אוכלו ואינו חושש. שקץ שבוזיון ובוכיוון ובהזיון ובשקצים ובכרמשים, יכול בזמן שהן בפרי? תלמוד לומר: טמאים הם, בזמן שהן בפני עצמן ולא בזמן שהן בפרי. יכול אפילו יצאו וקורו? תלמוד לומר: טמאים הם, ואפילו יצאו וקורו. רב הוה בר אשי בשם רב: אפילו יצאו על שפת אוכל וקורו – הרי אלו אסורין. אבא בר רב הוה בשם רבי יוחנן: השוחט בהמה ומצא בה חזיר – מותר באכילה. ורבי יונה אמר: אסור באכילה. מה מעמא? בהמה בבמה תאכלה, ולא עוף בבמה תאכלה, ולא שקץ בבמה תאכלה. ולא סוף דבר פשפש, אלא כל דבר שנפשו של אדם היתה ממונה:

הלכה ב' מתני' היה אוכל באשכול, ונכנס מן הגנה לחצר, רבי אליעזר אומר: יגמר. ורבי יהושע אומר: לא יגמר. חשכה לילי שבת, רבי ליעזר אומר: יגמר. ורבי יהושע אומר: לא יגמר:

גמרא תמן תנינן: גפן שהיא גמועה בחצר – נוטל את כל האשכול, וכן פרימו, וכן באבטיה; דברי רבי טרפון. רבי יעירא, רבי הוה בשם רבי יוחנן אומר: רבי טרפון פרי אליעזר, או (אומר) רבי טרפון עושה קציעות האוכל בתחלתו.

רבי אילא, רבי יסא בשם רבי יוחנן: או רבי טרפון פרי אליעזר, או רבי טרפון עושה אכילה אחת שיש בה שתים ושלוש אכילות באכילה אחת. מאי מעמא דרבי אליעזר? משום שהתחיל בו בהיתר.

[דף מ"ב ע"א]

תני, רבי נתן אומר: לא שאמר רבי אליעזר משום שהתחיל בו בהיתר, אלא שרבי אליעזר אומר: ימתין עד מוצאי שבת, או עד שיצא הוין לחצר ויגמר:

הלכה ג' מתני' וין של תרומה שנתגלה – ישפה, ואין צריד לומר של חליו.

שלושה משקין אסורים משום גלוי, הפנים והיין והחלב. ושאר כל המשקין – מותרין. כמה ישוה ויהיו אסורים? כדי שיבא הרחש ממקום קרוב וישתה. שיעור הפנים המגולין כדי שתאבד בהן המרה. רבי יוסי אומר: בכלים – כל שהן, ובקרעות – ארבעים סאה. ניקורי תאנים וענבים, וקשוואין והדלועין, והאבטיחים והמלפפונות, אפלו הם כפר, אחד גדול ואחד קטן, אחד תלוש ואחד מחבר, כל שיש בו לחה – אסור. ונשיכת הנחש – אסורה מפני סכנת נפשות. המשפרת של וין – אסורה משום גלוי, ורבי נחמיה מותר:

גמרא רבי יעקב בר אחא, רבי שמעון בר בא בשם רבי חנינא: וין שנתגלה – ישפה, ואפלו של תרומה. תבשיל שבשלו במים המגולין, אפילו של תרומה – ישפה, ואין צריד לומר של חליו. אמר רבי יוסי: מתניתין אמרה כן, וין של תרומה שנתגלה – ישפה, ואין צריד לומר של חליו.

הכרייא בשם רבי יוחנן: ויין שנתגלה - אסור לשתותו, ואם שיהו והחמיין מאליו - אסור. תאנים וענבים שנקרו - אסור לשהותן, ואם שיהו וצמקו מאיליהן - מותרות.

באתריה דרבי היא רובא הוה מנקרא בתאינייא בגין דלא יוכלון חכרייא, והוה רבי היא אבוי אכל מינהון. ולית אסור? לדעתיה הוה עובדא. ואפלו בן לא אסיר? לא בן תני: ראה צפור נקרית בתאנה, ועבד מנסרת באבטיח - אסור, אני אומר מקום הנקר אכלו מנסרא לחין הוות.

רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי: החד והמר והמתוק - אין בו משום גלוי. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: החד והמר והמתוק - אין בהן לא משום גלוי ולא משום ויין נסד.

רבי סימון מפרש, החד - קונדיטון, והמר - פסטיגון, והמתוק - חמרא מבשלא. רבי יהושע בר זידל הוה ליה חמרא מבשלא שנתייחד ברשות גוי, שאל לרבי ינאי בי רבי ישמעאל: אמר ליה: לא בן אמר רבי שמעון בן לקיש, מתוק - אין בו לא משום גלוי ולא משום ויין נסד.

רבי ינאי בן רבי ישמעאל איבאש, סלקין לגביה רבי זעירא ורבי הושעיה ורבי בון בר כהנא ורבי חנניא חכריהון דרבנן מבקרתייה, חמוז לרבי יהושע בר זידל יתיב, אמרין הא מרא שמועתא והא מרא עובדא, אתון ושאלון ליה, אמר לון רבי ינאי בי רבי ישמעאל, בן אמר רבי שמעון בן לקיש: מתוק - אין בו לא משום גלוי ולא משום ויין נסד.

אמר ליה רבי זעירא: דדילמא מה אילין דריש לקיש דהכין הכין. אמר ליה: לא, לעובדא, וסמכון עלוי. בד נחתון קם רבי אילא עם רבי בון בר כהנא, אמר ליה: אלולי דאתון מרחמיין שמועתא, ולא מתנייתא היא? דתני רבי היא: ויין מבשלא של גוים למה אסור? מפני שהיה מתחלתו ויין. חמין של גוים מפני מה הוא אסור? מפני שהיה תחלתו ויין.

אמר רבי יוסי: מתנייתא אמרה בן, היין והחמין של גוים שהיה מתחלתו ויין.

רבי אימי הוה ליה אורחין, אמר לון: אלולי דאתגלי חמרא מבשלא ידי, הינה משקי לכון מיניה. אמר ליה רב ביבי: איתיה ואנא שתי. אמר: מאן דבעי ומות, ויזול וימות גו ביתיה.

בר יודני איגלי קונדיטון דידיה, אתא שאל לרבנן, אמרין ליה: אסור. ולא בן אמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי: החד והמר והמתוק - אין בהן משום גלוי. רבנן דקיסרין בשם רבי היא בר טיטוס: בהיה דשחיק

[דף מ"ב ע"ב]

חד לתלתא. בעון קומי רבי אבהו: ויין שנתבשל שנתגלה מהו? אמר לון: קרינה צריכה לרבי יוחנן, ואתון שאלון לי, לא כל שבן ויין מבשלא! עאל שאל לרבי יצחק, אמר ליה אסור. אינהר רבי אבהו דאמר רבי יוחנן אסור.

רבי יעקב בר אהא, רבי אימי בשם רבי אלעזר: אם היה נכנס ויוצא – מתר. בר נמוזא איתגלי ליה גיגיתיה, אתא שאל לרבי בא בר ממל, אמר ליה: אם היה יוצא ונכנס – מתר.

רבי יעקב בר אהא, רבי אימי בשם רבי לעזר: אם היה ישן – מתר. רבי חנניא ורבי יהושע בן לוי, חד אמר ישן – מתר, וחרנא אמר ישן – אסור. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. ומסתברא דאמר רבי חנניא ישן מתר, דככל אתר רבי אלעזר סמיך לרבי חנניא.

ורבי יוסי בן שאול משתעי אהן עובדא, חד איתתא הוות רחמנא מצוותא סגיא, חד זמן סליק גבה חד מספן, והבת קומי מיכול, כי אבל ארגשת בעלה איסלק, והבתיה גו עיליתא, והבת קומי בעלה דייכיל, אבל גם ודמד ליה, אתיא חיוויא אבל מן מה דהיה קומיה, והיה מסתפל ביה, מן דאיתער קם בעי מיכול מן מה דהיה קומיה, שרי ההוא דעיליתא מלולי ביה, הדא אמרה ישן מתר. בריר הנה.

ואין אסור משום יהוד? מפנין דלא חשיד על הדא לא חשיד על הדא, כי נאפו ודם בדיהם.

מעשה בטבח אחד בצירפון שהיה מאכיל ישראל נבלות ומטרפות. פעם אחת שתה יין בערב שבת, ועלה לגג ונפל ומת, והיו כלבים מלקקים בדם. אתון שאלו לרבי חנניא מהו מירמיתי מן קמיהון? אמר לון: כתיב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכו אותו, וזה היה גזול את הכלבים ומאכיל את ישראל, אמר לון: ארפונן דמדידהון אינון אכלין.

מעשה בחסיד אחד שהיה מנגל בגילוי יין, פעם אחת לקה בדלקת, וראו אותו יושב ודורש ביום הכפורים וצלוהו של מים בידו.

חד בר נש איגלי לה גרב דחמר אול בערובא צומא רבא למישפכניה, חמתיה חד, אמר ליה: הכיה לי נשתנייה, אמר ליה: לאו מגלי הוא? אמר ליה: הכיה לי ומרי דצומא ליקום, לא איספק משתנייה עד דאיתחלהל.

רבי ירמיה בשם רבי הויה בר בא: כל הארסין מעלין חטמין, ואירוס דנחש מומית. רבי ירמיה שאל לרבי זעירא: מריה שמוענתא שאל ליה? מתנמנם היה רבי זעירא, הנה יתיב איכול, והנה דמיה, יתב ודיה על תומנתא ואמר לון אדלקין בוצינא, אדלקין ואשכחן שפופינא שהוא דומה לשערה כריד עלה, אמר ליה: רשיעא לא הוינא זהיר בדי? אמר רבי אמי: צריכין למחוש למה דבריינתא חששין, אסור דלא למיתן בר נש פריטין גו פומא.

[דף מ"ג ע"א]

ותבשילא תותי ערסא, פיתא תחות שיהיא. מצא סכינא גו פוגלא, סכינא גו אתרוגא.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: כל זיעא דנפקא מבר נש – סם חמות הוא, חוץ מזעת הפנים. כד שאלון

לְרַבִּי יוֹנָתָן, אָמַר לְהוֹן: עֲרָכָא דוּ נְפִשָׁךְ אָנָּא. אָמַר רַבִּי יַנָּאי: אִין קָטָא קָטָא שִׁיחֹר, וְאִין אוֹבֵד אוֹבֵד מוֹרְגָלִי, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: אֵילוּ וּבְנַת גְּרַמְדָּא לְלוּדִין, תְּנֵה מִזְבִּין לְהוֹן בְּדַמִּין יַמְרִין, וְהִכָּא בְּדַמִּין קָלִילִין.

תְּנִי, מִיָּם שְׁנַתְגָּלוּ – לֹא יִרְבִּיץ בְּהוֹן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלֹא יִשְׁפְּכֶם בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וְלֹא יִשְׁקָה לְגוֹי, וְלֹא יִשְׁקָה מִהֶן בְּהִמַּת חֶבְרוֹ. אָבָל מִשְׁקָה הוּא בְּהִמַּתוֹ. מִיָּם שְׁנַתְגָּלוּ – לֹא יִשְׁרַח בְּהֶן אֶת הַמַּיִט, וְלֹא יִכְבֵּס בְּהֶן אֶת הַכְּלִים, וְלֹא יִדִּיחַ בְּהֶן קַעְרוֹת כּוֹסוֹת וְתַמְחֻזִין, וְאִין צָרִיד לֹאמַר פְּנִין יְדִין וְרַגְלִין. אַהֲרִים אָמְרוּ: לֹא אָמְרוּ אֵלָּא מְקוֹם סִירְטָא. פְּנִין – כְּסִירְטָא הֵם, רֵאשִׁי אֲצַבְעוֹת יְדִין וְרַגְלִין – כְּסִירְטָא הֵם.

מִיָּם שְׁנַתְגָּלוּ – לֹא יִגְבַּל בְּהֶן אֶת הָעֶסֶה, רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: אִפִּיה מִתֵּר, מִפְּנֵי שְׁאָרִם נָחַשׁ כְּלָה בְּאוֹר. רַבִּי סִימֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר: בְּשֵׁאיִנְה נּוֹפֶלֶת, אָבָל אִם הִיתָה נּוֹפֶלֶת – אָסוּר.

הַכֹּל מוֹדִים בְּמִיָּם שֶׁהוּחֲמוּ – שְׁאָסוּר. מַה בֵּין פֶּת מַה בֵּין חַמִּים? כָּאֵן הָאוֹר שׁוֹלֵט, וְכָאֵן אִין הָאוֹר שׁוֹלֵט. כָּאֵן הַכְּלִי מִפְּסִיק, וְכָאֵן אִין הַכְּלִי מִפְּסִיק. שְׁמוּאֵל אָמַר: מַה יַּעֲשֶׂה לִי רִשְׁעִי זֶה, אִין אֲנִי שׁוֹתֵה אֵלָּא חַמִּין. מִלְּתִיהָ אָמַר: צוֹנֵן שְׁנַעֲשִׂי חַמִּין – מִתְרִין. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: רִשְׁעִי זֶה דַּעְתוֹ נִקְיָה, וְאִינוּ שׁוֹתֵה חַמִּין שְׁנַעֲשִׂי צוֹנֵן. מִלְּתִיהָ אָמְרָה, חַמִּין וְנַעֲשִׂי צוֹנֵן – מוֹתְרִים.

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹדָנָן: בֵּין זֶה בֵּין זֶה אָסוּר. מִתְנִיתָא מְסִיעֵי לְרַבִּי יוֹחָנָן, חַמִּין כֹּל זְמַן שְׁמַעְלִין הַכֹּל – הֲרִי אֵילוּ מוֹתְרִים, אָבָל מִיָּם הַמְּגוּלִין, אִף עַל פִּי שְׁמַחֲמִין – הֲרִי אֵילוּ אָסוּרִים. מִי כְּבָשִׁין וּמִי שְׁלֻקוֹת וּמִי תוֹרְמִסִין – הֲרִי אֵילוּ מוֹתְרִים. מִיָּם שֶׁהִדִּיחַ בְּהֶן כְּבָשִׁין וְשְׁלֻקוֹת וְתוֹרְמִסִין – הֲרִי אֵילוּ אָסוּרִים. הִדִּיחַ בְּהֶן עֲנָבִים וְאוֹבָשִׁין לְהוֹלָה – אָסוּר:

הַמּוֹשְׁמֶרֶת שֶׁל יוֹן. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: אִם הִיתָה פְּקוּקָה מְלַמְעֵלָה, אִף עַל פִּי שֶׁהִיא פְּתוּחָה מְלַמְטָן. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם הִיתָה הַתְּחַתּוֹנָה מְכּוּסָה אִף עַל פִּי שֶׁהַעֲלִיֹן מְגוּלָה מִתֵּר מִפְּנֵי שְׁאָרִם נָחַשׁ עוֹמֵד בְּסִבְכָּה וְעוֹמֵד מְלַמְעֵלָן.

אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: בְּשֵׁלָא טַרְפָּא. אָבָל אִם טַרְפָּא – אָסוּר. לְגִין בְּתִיקוּ – מִתֵּר. מְכּוּסָה וְאִינוּ פְּקוּק – אָסוּר. פְּקוּק וְאִינוּ מְכּוּסָה, אִם הִיא פְּקוּקָה חוּץ – מִתֵּר. תְּרִין אָמוֹרָאִין, חַד אָמַר: כְּדִי שִׁינְטָל בְּפִיקְקוּ. וְחֲרָנָא אָמַר: כְּדִי שְׁלָא יִכְנֵס לְתוֹכוֹ רֵאשׁ הַכְּרַכְרָא. אָמַר רַבִּי בָּא: מֵאֵן דַּעֲבַד טְבָאוֹת פְּקִיק לָהּ וּמְכּוּסָה לָהּ.

לְגִין שֶׁהִנְיָחוּ בְּשִׂידָה תְּכָה וּמְגוּדָל וְשִׁכְחוּ וְחֹזֵר וּמוֹצֵא – אָסוּר. בְּדַק וְאַחַר כֶּף הִנְיָחוּ – מִתֵּר. חַד עוֹבְדָא אֶתָּא קוּמִי רַבִּי בְּחַד דְּחִמְתִּיהָ מְגוּלִי וּמְכַסִּי, אָמַר מִפְּנֵי רִשְׁעִי זֶה נִקְלַקֵּל אֶת הַכִּיסִיּוֹן. אָמַר רַבִּי מְנָא: לֹא מִסְתַּבְּרָא דְלָא הִיא עוֹבְדָא

[דף מ"ג ע"ב]

דְּהוּוּ אָסוּר.

אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָהּ: הֲלֵב שֶׁל גּוֹי לָמָּה אָסוּר? מִפְּנֵי תַעֲרֻכַת בְּהֵמָה מִמָּאָה. וְתַנְיִנֵן עוֹמֵד הוּא גּוֹי וְחוֹלֵב בְּעֵדֵר, וְיִשְׂרָאֵל עוֹמֵד עַל גְּבוּי וְאִינוּ הוֹשֵׁשׁ. רָבָא בְּשֵׁם רַב יְהוּדָא, רַבִּי סִימוּן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: הֲלֵב שֶׁל גּוֹי לָמָּה הוּא אָסוּר? מִפְּנֵי הַגְּלוּי. וַיַּעֲמִיד! אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: מִפְּנֵי הָאָרֶס הָעוֹמֵד בֵּין הַנְּקָבִים.

שְׁלֹשָׁה אֵירָסִין הֵן, אָרֶס שׁוֹמֵק, וְאָרֶס צָף, וְאָרֶס עוֹמֵד בְּסִבְכָּה מִלְּמַעְלָה. בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי יְרֵמְיָה אֲתַנְלִיין גִּינְיִיתָא דְּסַדְרָא רַבָּא, שְׁתוֹן קְדָמִיין וְלֹא מִיִּיתוּן, אַחֲרִין וּמִיִּיתוּן. אֲנִי אוֹמֵר אָרֶס שׁוֹמֵק הֵיךְ.

פְּעֻלְיָא הוּוֹן בְּחֻקְלָא, אֲתַנְלִיין קוֹלְתָא דְּמִיָּא וְאִישְׁתוֹן מִינָה קְדָמִיין וְלֹא מִיִּיתוּן, אַחֲרִין וּמִיִּיתוּן. אֲנִי אוֹמֵר אָרֶס שׁוֹמֵק הֵיךְ. וְתַנִּי בֶּן: הַבֵּית שֶׁנִּתְנַלְתָּה, וְכֵן אֲבָטִיחַ שֶׁנֶּקַר וְאֲכָלוּ וְשִׁתּוּ רֵאשׁוֹנִים, לֹא יֵאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ אַחֲרֵוֹנִים, אֲנִי אוֹמֵר אָרֶס שׁוֹמֵק הוּא.

יֵין שֶׁנִּתְנַלְתָּה וְשִׁתּוּ מִפְּנֵי עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם, אָסוּר לֹכֵל וְלִשְׁתוֹת אַחֲרֵיהֶן, אֲנִי אוֹמֵר אָרֶס שׁוֹמֵק הוּא. הַכּוּשָׁה מִשְׁקִין אֵין בְּהֵן מִשׁוּם גְּלוּי, הַצִּיר וְהַמּוֹרִיִּים וְהַחֲמִץ וְהַשֶּׁמֶן וְהַדְּבֶשׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹסֵר בְּדָבָשׁ. מוֹדִים הַכֹּמִים לְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשָׂרָאוֹ אוֹתוֹ נֹקֵר. רַבִּי חִינְנָא בַר פֶּפְאָה הוֹוֹת בִּידֵיהּ צְלוּחִית דְּדָבֶשׁ מִיִּגְלוּיָא, לֹא אֲסַפִּיק מִיִּשְׂאֵל עַד דְּמַפְעַפַּעַת בִּידֵיהּ.

רַב וְשְׁמוּאֵל תְּרוּוּהוֹן אֲמָרוּן: נִתְנָה רְשׁוּת לְאֶרֶץ לְבָקַע מִפְּנֵי, וְלֹא נִתְנָה רְשׁוּת לְכָלִי לְבָקַע מִפְּנֵי. רַבִּי חֵיִיא רַבָּא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי, הוּוֹן יִתְבִּין בְּחַד בֵּית, אֲזִילִין מִרְמָרִין, אֲמָרוּן אֶפְשָׁר דְּהוּא מִתְחַמֵּי הֲבָא וְאִיתְחַמֵּי. אֲמָרוּן: בְּרוּךְ הוּא שֶׁבָחָר בְּהֵן בְּחֻקְמִים שֶׁאֲמָרוּ: נִתְנָה רְשׁוּת לְאֶרֶץ לְבָקַע מִפְּנֵי, וְלֹא נִתְנָה רְשׁוּת לְכָלִי לְבָקַע מִפְּנֵי.

רַבִּי יִצְחָק הוֹוֹ מִיִּדְחַל מִיִּגְיָה סָגִין וְהוּוֹ יִהֵב עֲרִסְיָה עַל אַרְבַּעַה מְרוּשִׁין דְּמִיִּין, חַד זְמַן פְּשַׁט יְדֵיהּ וְאִשְׁכַּחִיהּ גְּבִיָּה, אָמַר אַרְיִמוֹן מִיִּגְיָה, שׁוֹמֵר פְּתָאִים ה'.

וְכַפָּה הוּא שִׁיעוּר נֶקֶב? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינְנָא: מַחֲוִי בַּהּ חֵיין, אָמַר: רֹאשׁ אֲצַבְעֵי קַמְנָה. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר וּוֹא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: עַד כְּדִי שְׁלֹא תִכְנַס רֹאשׁ אֲצַבְע קַמְנָה לְתוֹכָהּ שֶׁל תִּינוֹק בֶּן יוֹמוֹ. וְאֶפִּילוּ פָחוֹת מִכֵּן הוּא עָלִיל, אֲלֵא דֵּלֵא יָדַע דּוּ נָפִיק לֹא עָלִיל.

הַדִּין סְלֵמָא, אֶפִּילוּ קָמֵן כְּפֹה – אָסוּר, דְּהוּא עָלִיל בְּהֵדָא וְנֶפֶק בְּהֵדָא. הֵדָא סְלֵקוּתָא, אֶפִּילוּ הִיא תְּלוּיָהּ כְּפֹה – אָסוּרָה דְּהוּא מִשְׁתַּלְשֵׁל:

איזה מקום קרוב? אמר רבי שמואל: מאזן חבית ולפיה. ולא חמי ליה? אמר רבי חנינא: מין קטן הוא ושפיפון שמו, והוא דומה לשערה:

תני: תפוס בקרקעות – ארבעים סאה. רבי נחמיה אמר: כדי שתהא חבית שיחין מתמלא מהן. תינו, בין בכלים בין בקרקעות – כל שהוא. תינו, כל זמן שהוא תוסס – אין בו משום גלוי. כמה תוסס? עד שלשה ימים. ומעשה שמוצאו נחש

[דרך מ"ד ע"א]

בצד הבור של יין, ובא מעשה לפני רבי יהודה והתיר.

מעין, כל זמן שהוא מושך – אין בו משום גלוי. אמר רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא: מעשה שירד רבי יוחנן בן נורי אצל רבי יוחנן בן ברוקא אבא לבית שרין, והראהו גביה שלא היה בו אלא שלושת לוגין מים, והיו הגשמים מטפטפים ויורדין, ושחה ושתה, ואמר: כזה אין בו משום גלוי. ועד הכין? רבי מנא בר תנחום בשם רבי חנינא: עד כדי שתפוח הכרית. רבי לעזר ברבי יוסי בשם רב: עד כדי שיעשה ברגלי אוויו. אמר רבי יעקב בר אחא: מבין שהתר מה שבשדה – התר מה שבבית.

תני רבי הושעיה: הגילויין – נוהגין בין בארץ בין בחוץ לארץ, בין בימות החמה בין בימות הגשמים:

אמר רבי יודא בן פוי: מאן תנא ניקורין? רבן גמליאל. דרבן גמליאל אמר: אף הנחש שהוא מקיא. אמר רבי יונה: מה אפקלן מצות גבי נקורים. ולא בן תני: ראה צפור נוקרת בתאנה, ועכבר באבטיח – הרי זה אסור. אני אמר מקום הנקר אכלו. ואמר רבי בא: דהוא אמר נחש חוזר ומקיא. אמר רבי יונה: מה אכפת לן למצות לגבי ניקורין ולענין מרפה.

ואמר רבי בא בשם רבן דתמן: שחטה וחספו זאבים בני מייעיה – פשירה שהזקת בני מעים בשר. וחש לומר שמו נקבו הזקת בני מעים בשר, והכא את אמרת הכין! חומר הוא בסכנת נפשות וירדו בניקורין כרבן גמליאל. תני רבי לעזר אמר: אוכל אדם תאנים וענבים בלילה ואינו חושש שנאמר שומר פתאים ה'.

רבי יונה בשם רב: דג נקור – אסור. רבי חזקיה, רבי טבי בשם רב: דג נקור חי – אסור, ומליח על ידי מליחה מתהלהל. מת, נוטל מקום הנקר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי הניא בר בא: אבטיח שנקר שניתמסמסו בני מייעיה – אסור. חד בר נש הוה טעון מלפפון נקור, ואכיל מיניה לעשרה בני נש ומיתו, עברת רירין עלוי ופקסתיה.

חד בר נש הוה סני קופד דאימר, חד זמן הוה אכיל קופד, עבר חד ואמר ליה דאימר הוא, ואיתבלעם

מִסְכַּת אֵהָלוֹת פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. וכמה יהיה הסדק הזה? בית הלל אומר: כל שהוא מלא חוט המשקלת. ורבי יוסי אומר משם בית הלל: פותח טפח. אמר רבי: תמה אני אם אמר רבי יוסי בפותח טפח, לא אמר אלא בכזית מן המת בלבד. טמאה מבפנים וכלים מבחוץ, אף על פי שאין בסדק אלא כל שהוא מלא חוט המשקלות - הרי זה מספיק:

ב. סאה כפויה על פיה, חבית כפויה על פיה שני, שני כפיתין זה על גבי זה, ואבן על גבי הכפיתין - מביא את הטמאה. סאה יושבת כדרכה, וחבית יושבת כדרכה, נוד תפוח וכו' מלא תבן, כסת מלאה מטפחת, שתי אבנים זו על גבי זו, וכפת על גבי האבן - אין מביאות את הטמאה:

ג. כלב שאכל בשר המת ונכנס לבית, הבית - טהור, שכל הבלועין באדם ובבהמה בחיה ובעופות - טהורין. הקיאן - הבית טמא. מת, אם לא שקה במעיו, עד שהוא חי - שלשה ימים מעת לעת. ובעופות ובדגים - מיד. אמר רבי יהודה בן בתירא: בדגים - מיד. ובעופות - מעת לעת. רבי אליעזר אומר משם רבי יהודה בן בתירא: זה וזה - מעת לעת:

ד. הדות שבבית והמנורה בתוכה, והפרח שלה יוצא, וכפישה נתונה עליו. במה דברים אמורים? בשל מתכת, אבל בשל עץ - חוצץ. רבי אליעזר ברבי יוסי אומר: במה דברים אמורים? בשל עץ, אבל בשל מתכת - נטמא, ואין כלי טמא חוצץ:

ה. נסר שהוא נתון על פי הדות, וטמאה תחתיו או על גבי כלים, שכנגד העודף, מכאן ומכאן - טהורין, היתה כפישה ויש לה לזבז טפח וטמאה תחתיה, הכלים שכנגד העודף, מכאן ומכאן - טמאים. אם היתה חלוקה - הרי היא כנסר. כלים שכנגד העודף, מכאן ומכאן - טהורין:

ו. כתלי הבית וכתלי הדות שהיו שוין זה לזה, וטמאה בין בבית ובין בדות, כלים שבכותלי הבית ושבכותלי הדות - נדונים מחצה על מחצה. ואם כתלי בית רחבין מכותלי הדות, וטמאה בתוך הבית, כלים שבכותלי הדות - טמאים, ושבכותלי הבית - נדונין מחצה על מחצה. אם היו כותלי הדות רחבין משל בית, וטמאה בתוך הבית, כלים שבכותלי הדות - טהורין, שבכותלי הבית - נדונין מחצה על מחצה:

מִסְכַּת אֵהָלוֹת פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

א. נסר שהוא נתון על פי תנור ישן, וטמאה תחתיו או על גביו - הכל טמא, והתנור טמא. ורבי יוחנן בן נורי מטהר. היה ראשו אחד נתון על פי תנור חדש, וראשו אחד נתון על פי תנור ישן, או שהיו שנים ישנים, אחד מכאן ואחד מכאן וחדש באמצע - טמאין, והתנורין - טמאין, ורבי יוחנן בן נורי מטהר. נסר שהוא נתון על פי תנור ישן ומקף צמיד פתיל, וטמאה תחתיו או על גביו - הכל טמא, וכנגד אירורו של תנור - טהור. טמאה כנגד אירורו של תנור, כנגדו עד לרקיע - טמא, ובחדש - הכל טהור:

ב. סרידה שהיא נתונה על פי תנור חדש, ויצאה כל שהוא, ויש לה לזבז טפח, טמאה תחתיה - כלים שעל גבה טמאין. טמאה על גבה - כלים שתחתיה טמאין. ואם היתה חלוקה, הרי היא כנסר, וצריכה פותח טפח. ומודה רבי אליעזר באמבטי שעשאו מתחלה לכך - שהוא מביא את הטמאה:

ג. סנדל של עריסה שפחת ממעזיבה - שעורו בפותח טפח. נפתח הבית מאליו - שעורו מלא האגרוף. היה הטיט צף תחתיו כל שהוא, ומחצי מעזיבה ולמעלה, בין שיש בו פשעור בין שאין בו פשעור - העליה טמא. מחצי מעזיבה ולמטה, אם יש בו פשעור - העליה טמא, ואם לאו - מונין בו כדרך שמונין במת:

ד. מלבן שהוא מלבן בפיקות - תינוק טמא טמאת שבועה. מסרג בחבלים - תינוק טמא טמאת ערב. הדף של קנים שהוא מסרג בחבלים ועשוי בטיט, כפר לושה במי פרות נתונה על גביו - הרי זו מביאה וחוצצת. רבי יוחנן בן נורי אומר: כל העגולין טהורין, אין מביאין טמאה חוץ מעגולי דבלה, מפני שהן יושבין תחתיהן בפקועות:

ה. גמל שהוא עומד באויר; וטמאה תחתיו, כלים שעל גביו - טהורין. טמאה על גביו, כלים שתחתיו - טהורין. ה"ה רבוץ, טמאה תחתיו - כנגדו עד התהום טמא, ועל גביו - כנגדו עד לרקיע טמא. טמאה תחת רגליו או על גבי רגלו, והיא רוצצת - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. נתן נסר על גבה, טמאה בצד זה, כלים שבצד השני - טמאין:

ו. קורות הבית והעליה, שהיו עליונות מכונות כנגד התחתונות; וטמאה תחתיהן - תחתיהן טמא. ביניהן - ביניהן טמא, ועל גביהן טהור. על גביהן - כנגדו עד לרקיע טמא, ותחתיהן טהור. במה דברים אמורים? בזמן שיש בהן פותח טפח, אין בהן פותח טפח - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. היו עליונות נראות סותמות כבין התחתונות, וטמאה תחתיהן, תחתיהן ביניהם - טמא. ביניהן, ביניהן ותחתיהן - טמא, על גביהן - טהור. על גביהן - כנגדו עד הרקיע טמא, ותחתיהן וביניהן טהור. במה דברים אמורים? בזמן שיש ביניהן פותח טפח, אין ביניהן פותח טפח, וטמאה תחתיהן - תחתיהן טמא, ביניהן ועל גביהן - טהור. ביניהן ביניהן טמא או על גביהן כנגד תחתיהן - טהור. במה דברים אמורים? בזמן שיש בהן פותח טפח, אין בהם פותח טפח - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת. היו עשויות שתי וערב, טמאה תחת אחת מהן - תחת כלן טמא ועל גביהן טהור. על גביהן - כנגדו עד הרקיע טמא, ותחתיהן טהור. במה דברים אמורים? בזמן שיש בהן פותח טפח, אין בהן פותח טפח - טמאה בוקעת ועולה בוקעת ויורדת:

ז. סאה שהיא מטה על צדה באויר - אינה מביאה טמאה תחת כלה, עד שיהא בהקף ארבעה טפחים. אם היתה גבוהה חצי טפח - עד שיהא בהקף שלושה טפחים. עמוד שהיה מטל באויר - אינו מביא טמאה תחת דופןו, עד שיהא בהקפו עשרים וארבעה טפחים. רבי יוסי אומר: עשרים וחמשה, שהיה רבי יוסי אומר: אין לה עשרים וחמשה שאין הארץ אוכלת בהן טפח. וכן הוא אומר: (רמיה נב, כג): "ויהיו הרמנים תשעים וששה רוחה". ואומר: (שם): "כל הרמנים מאה על השבכה סביב", אי אפשר לומר "מאה שבכה", שהרי נאמר "תשעים וששה", ואי אפשר לומר "תשעים וששה", שכבר נאמר "מאה", אמור מעתה: ארבעה - בלועזין בכתל, ותשעים וששה - נראין מבחוץ, וקצר שבו נדון כשפועי אהליון:

ח. כזית מן המת מדבק באסקפה, רבי אליעזר מטמא את הבית, ורבי יהושע מטהר. היה נתון תחת אסקפה - נדון מחצה על מחצה לטמא את הבית; דברי רבי יעקב. אמר רבי שמעון: לא נחלק רבי אליעזר ורבי יהושע על הנתון תחת האסקפה, שהבית טהור, על מה נחלקו? על המדבק באסקפה, שרבי אליעזר מטמא את הבית, ורבי יהושע מטהר. מדבק במשקוף - הבית טמא, ורבי יוסי מטהר, עד שיהיה בטמאה משך פותח טפח:

ט. שני חזיון זה על גב זה, וטמאה בכתל שביניהן, אם היתה נראית כל שהוא לתוך אחד מהן - הוא טמא וחברו טהור, ואם לאו - נדון מחצה על מחצה:

י. קוברי המת שהיו עוברין ברשות הרבים, מצטרף אהליו עם אהל החלון לטמא את הבית; דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר: אין מעלין את הנמוך לצרף אהל עם אהל:

מִסְכַּת אֶהְלוֹת פְּרָק אַרְבָּעָה עָשָׂר

א. פתח שעשאו למאור - שעורו מלא המקדח. הגיפו למאור - שעורו בפתח טפח. שתי חלונות זו לפני זו, החיצונה העשויה למאור - שעורה מלא מקדח, הפנימית - פותח טפח:

ב. נטל פקק אספקלריא - שעורה מלא האגרוף. ואלו הן שירי המאור: חלון שהיה סותמו ולא היה טיט לגומרה, או שקראו חברו או שחשכה לילי שבת. ואלו הן שירי המאור: רום אצבעים על רחב אגודל. אלו הן סריגות אלו של אוצרות, רפפות אלו של אלקטאות:

ג. חלון שבין שני בתים - שעורה בפותח טפח. סתר את החיצון אף על פי שלא חשב עליה - שעורה מלא המקדח. נתן את התקרה באמצע חלון התחתון - בפותח טפח. והעליון - מלא מקדח. השפיל את הקורה מלמטה באמצע החלון, העליון בפותח טפח, והתחתון מלא מקדח. רבן שמעון בן גמליאל אומר: חלונות שבכפרים - שעורן בפותח טפח, שלא נעשה אלא לחזוק בלבד, להיות מכניסין בהן את הלוח:

ד. רבי יהודה אומר בהן שלש מדות משם רבי עקיבא: העושה לצנות, ולשמירה, ולזון את עיניו - כל שהן. להכנסת כלים, ולהוצאת כלים, לתשמיש, ולגר - שעורו בפותח טפח. לקנה ולאספתי, בית שמאי אומרים: במלואו, ובית הלל אומרים: בפותח טפח:

ה. פחות מכזית בשר ממעט על יד רבע עצמות. פחות מעצם כשעורה ממעט על ידי כזית בשר, וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ אין ממעטין, ורבי יהודה אומר: אפלו קולית של עוג ממעט את הטפח. זה הכלל אמר רבי יהודה: כל טמאה שאינה מן המת, או שהיא מן המת ואינה מצטרפת עם אותה הטמאה - הרי זה ממעט:

ו. עשבים שתלשן והניחן בחלון, או שעלו מאליהן, והעוף ששכן בחלון, והמטלית שהיא פחותה משלש על שלש, והאבר והבשר המדלדלין בבהמה ובחיה ובעופות, והעובד כוכבים, והבהמה, וכן שמונה, וכלי חרס והאוכלין טהורים, וספר תורה והמלח - הרי אלו ממעטין. אבל השלג והברד והכפור והגלד והמים - אין ממעטין:

ז. זיו שעל גבי המאור - שעורו ברום אצבעים על רחב גודל. ושעל גבי מלא מקדח - שניהן בכל שהוא. רבי יוסי אומר: במלואו. וזיו שעל גבי הפתח - שעורו בכל שהוא. סתמו - שעורו בפותח טפח, חזרו ופתחו - שעורו בכל שהוא:

ח. שני זיזין זה על גבי זה, והפתח תחתיהן, התחתון - כל שהוא והעליון - אפלו לתוף שלשה. נדבכות שהם שנים עשר טפחים - שעורו בפותח טפח, סתר התחתון, או שהיה העליון עודף על התחתון - שעורו בכל שהוא:

ט. שני פתחים זה על גבי זה, והזיו למעלה מהן, לעליון - כל שהוא, ולתחתון - אפלו בתוף שלשה. נדבכות שהן שנים עשר טפחים - שעורו בפותח טפח, סתר את העליון או שהיה עודף הפתח התחתון, טפח מכאן וטפח מכאן - שעורו בכל שהוא. אימתי אמרו כל שהוא? בזיו היוצא, אבל לגבולית - עד שיהא בו פותח טפח. ואיזו היא גבולית? כל שמעקם מכאן ומכאן, ומשיר מן האמצע. רבי יוסי רבי יהודה אומר: העטרות והפיתוכין והצינורים - מביאין את הטמאה בפותח טפח. רבי אומר: החמירו בקנה יותר מן הזיו, שהקנה מטלטל והזיו אינו מטלטל:

י. זיו שהוא יוצא מן הכתל יש בו פותח טפח, טמאה תחתיהן וכלים בכתל, ועליהן כקלפת השום - טהורין. טמאה בכתל וכלים תחתיה, ועליהן כקלפת השום - טהורין:

מִסְכַּת אֶהְלוֹת פָּרֶק חֲמִשָּׁה עָשָׂר

א. טבִּלְאוֹת שֶׁל שֵׁשׁ חִלְקוֹת, זו עַל גְּבִי זו, טְמֵאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן, וְאֶפְלוּ גְבוּהוֹת מִן הָאֲרִיץ אִמָּה - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָת. טבִּלְאוֹת נוֹגְעוֹת זו בְּזוֹ, וְשִׁלְחָנוֹת נוֹגְעוֹת זֶה בְּזֶה - מוֹנִין לָהֶן כְּדָרְךָ שְׁמוֹנִין בְּמַת:

ב. טבִּלְאָ שְׁנֹתוֹנָה בְּצַד רִגְלוֹ שֶׁל שְׁלֶחָן, וְטְמֵאָה תַּחַת טבִּלְאָ, הַנוֹגֵעַ בֵּין בְּטַבִּלְאָ וּבֵין בְּשִׁלְחָן - טְמֵא טְמֵאֵת שְׁבַעָה. טְמֵאָה תַּחַת הַשְּׁלֶחָן, הַנוֹגֵעַ בְּשִׁלְחָן - טְמֵא טְמֵאֵת שְׁבַעָה, וּבְטַבִּלְאָ - טְמֵא טְמֵאֵת עָרֵב. הַנוֹגֵעַ כְּנֶגֶד הָאֵהֶל, כְּנֶגֶד הַרְבוּעַ - טְמֵא, שְׁלֵא כְּנֶגֶד הַרְבוּעַ - טְהוֹר. רַבִּי מִנְחֵם בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִדְוָנִין כְּקֶרֶן טבִּלְאָ. כְּלַיִם שֶׁכְּנֶגֶד הַרְבוּעַ - טְמֵאִין, שְׁלֵא כְּנֶגֶד הַרְבוּעַ - טְהוֹרִין. רַבִּי מִנְחֵם בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִדְוָנִין כְּקֶרֶן הַטַּבִּלְאָ:

ג. חִבּוּיֹת שֶׁהֵן מְטוֹת עַל צִדֵיהֶן בְּאֵוִיר, הוֹגְנָה שֶׁל זו בְּצַד הוֹגְנָה שֶׁל זו, וְהוֹגְנָה שֶׁל זו בְּצַד דּוֹפְנָה שֶׁל זו, גְבוּהוֹת מִן הָאֲרִיץ טַפַּח וְהוֹגְנֵיהֶן פּוֹתַח טַפַּח, טְמֵאָה תַּחְתִּיהֶן - תַּחְתִּיהֶן וְעַל גְּבִיהֶן טְמֵא. עַל גְּבִיהֶן - עַל גְּבִיהֶן וְתַחְתִּיהֶן טְמֵא, וְתוֹכִיהֶן טְהוֹר. גְבוּהוֹת מִן הָאֲרִיץ טַפַּח, וְאִין בְּהוֹגְנֵיהֶן פּוֹתַח טַפַּח, וְטְמֵאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - תַּחְתִּיהֶן וְעַל גְּבֵה טְמֵא. עַל גְּבֵה - עַל גְּבֵה וְתַחְתֵּיה טְמֵא, וְתוֹכָה טְהוֹר. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּטְהוֹרוֹת, אֲבָל אִם הָיוּ טְמֵאוֹת, אַף עַל פִּי שְׂאִין גְבוּהוֹת מִן הָאֲרִיץ טַפַּח, טְמֵאָה תַּחַת אַחַת מֵהֶן - בְּלֵן טְמֵאוֹת:

ד. בֵּית שְׁחָצוֹ בְּנִסְרִין, אוּ בִירֵיעוֹת, מִן הַצְּדִידִין אוּ מִן הַקְּרוֹרוֹת, טְמֵאָה כֹּתֵל הַחֲצָץ - כְּלַיִם שֶׁבְּחָצָץ טְמֵאִין, וְשֶׁכֹּתֵל מֵאֲחוֹרָיו, וְשֶׁבְּמַעֲזִיבָה מֵעַל גְּבִיו - נִדְוָנִין מְחָצָה עַל מְחָצָה. אִם יֵשׁ שֵׁם אַרְבַּעַה טַפָּחִים - בְּטֵל הַכֹּתֵל. רַבִּי אוֹמֵר: הָאוֹמֵר טַפַּח - אִינוֹ אוֹמֵר אַרְבַּעַה טַפָּחִים, הָאוֹמֵר אַרְבַּעַה טַפָּחִים - אִינוֹ אוֹמֵר טַפַּח. חֲצָצוֹ מֵאֲרִצּוֹ וְטְמֵאָה

בְּחָצָץ - כְּלַיִם שֶׁבְּבֵית טְמֵאִין. טְמֵאָה בְּבֵית, כְּלַיִם שֶׁבְּחָצָץ, אִם יֵשׁ בְּחָצָץ בְּמִקּוֹמָן טַפַּח עַל טַפַּח - טְהוֹרִין, וְאִם לֹא - טְמֵאִין. וְשֶׁבְּקִרְקַע - טְמֵאִין. טְמֵאָה בְּקִרְקַע - כְּלַיִם שֶׁבְּחָצָץ וְשֶׁבְּבֵית טְמֵא:

ה. בֵּית שֶׁהוּא מְלֵא תְבֹן, וְאִין בֵּינוֹ לְבֵין הַקְּרוֹרוֹת פּוֹתַח טַפַּח, וְטְמֵאָה מִבְּפָנָיִם, כָּל שְׁכָנָד יִצְיֵאת הַטְּמֵאָה בְּמֵלוֹאוֹ שֶׁל פּוֹתַח - טְמֵא, וּבְאֲכֹסְדָרָה - אִינוֹ טְמֵא אֲלֵא כְּנֶגֶד הַקְּרוֹרוֹת וְלַחוּץ:

ו. גַּל שֶׁל צְרוּרוֹת וְכֵן כָּרִי שֶׁל תְּבוּאָה וְטְמֵאָה בְּתוֹכּוֹ - טְמֵאָה בּוֹקֵעַת וְעוֹלָה בּוֹקֵעַת וַיּוֹרְדָת. וְאִם יֵשׁ בְּמִקּוֹם הַטְּמֵאָה טַפַּח עַל טַפַּח עַל רוּם טַפַּח - הָרִי הוּא כְּקָבֵר סְתוּם וּמְטֵמֵא מִכָּל סְבִיבָיו. וְאִיזָה הוּא חֲצַר הַקָּבֵר? זוֹ הַגַּת שֶׁהַמְעֵרֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכּוֹ, אִם יֵשׁ בָּהּ כֶּשֶׁעוֹר - הַנְּכַנְס לְתוֹכָה טְהוֹר, וְאִם לֹא - הַנְּכַנְס לְתוֹכָה טְמֵא. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁאֵינָה פְּתוּחָה לְאֵוִיר, אֲבָל בְּזִמְן שֶׁפְּתוּחָה לְאֵוִיר, אֶפְלוּ אִין מִרְחָק מִן הַשְּׁקוֹף אֶפְלוּ כָּל שֶׁהוּא - טְהוֹר, וּכְלָבֵד שְׁלֵא יֵגַע בְּשְׁקוֹף:

ז. גַּל שֶׁל צְרוּרוֹת שֶׁעֲשָׂאוֹ גוֹלָל לְקָבֵר, הַנוֹגֵעַ עַד אַרְבַּעַה טַפָּחִים - טְמֵא; דְבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אִין טְמֵא אֲלֵא הַסֵּדֶר הַפְּנִימִי, צוּרְכּוֹ שֶׁל קָבֵר. אֲמַר רַבִּי: נִרְאִין דְבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּזִמְן שֶׁאֵינוֹ עֵתִיד לַגּוֹד, וְדְבָרֵי חֲכָמִים בְּזִמְן שֶׁהוּא עֵתִיד לַגּוֹד:

ח. חִבּוּיֹת שֶׁהִיא מְלֵאָה מִשְׁקִין טְהוֹרִין וּמְקַפֵּת צְמִיד פְּתִיל וְעֲשָׂאָה גוֹלָל לְקָבֵר, אֲמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּזוֹ בֵּית שְׂמַאי מְטֵמְאִין וּבֵית הֵלֵל מְטֵהֲרִין. אֲמַרוּ בֵּית שְׂמַאי לְבֵית הֵלֵל: וְכִי מָה עֲלוּל לְקַבֵּל טְמֵאָה אֲדָם אוּ מִשְׁקִין? אֲמַרוּ לָהֶן: מִשְׁקִין, אֲמַרוּ לָהֶן: וְכִי מָה אֲדָם שְׂאִינוֹ עֲלוּל לְקַבֵּל טְמֵאָה, כִּיִּן שְׁנַגַע בּוֹ נְטֵמָא, מִשְׁקִין שֶׁבְּתוֹכָה אִינוֹ דִּין שִׁיְהִיו טְמֵאִין?! אֲמַרוּ לָהֶן בֵּית הֵלֵל: אִי אַתֶּם מוֹדִים בְּטְהוֹר שְׁבָלַע טַבְעַת טְהוֹרָה וְנִכְנַס לְאֵהֶל הַמַּת, שְׂאָף עַל פִּי שְׂטֵמָא טְמֵאֵת מַת שֶׁהַטַּבְעַת טְהוֹרָה?!

אָדָם, רֵאשׁוּ אֶחָד נִתּוֹן עַל גְּבִי הַמֶּת וְרֵאשׁוּ אֶחָד נִתּוֹן עַל גְּבִי כְּלִים - טְהוּרִין, וְלֹא אָמְרוּ אֲלֵא אָדָם הַנוֹשֵׂא בְּלִבּוֹ:

מִסְכַּת אֶהְלוֹת פָּרָק שְׁשֶׁה עָשָׂר

א. הַתְּלוּלוֹת הַקְּרוּבוֹת, בֵּין לְעִיר בֵּין לְדֶרֶךְ, אֶחָד חֲדָשׁוֹת וְאֶחָד יִשְׁנוֹת - טְמֵאִין, מִפְּנֵי שְׁהַנְּשִׂים קוֹבְרוֹת שָׁם נִפְלִיָהוּ, וּמִכִּי שָׁחִין - אֲבֵרִיהֶן. וְהִרְחֻקוֹת, חֲדָשׁוֹת - טְהוּרוֹת. יִשְׁנוֹת - טְמֵאוֹת, שְׁאֵנִי אוֹמֵר: שְׁמָא הִיָּה שָׁם דֶּרֶךְ אוֹ עִיר. וְאֵיזוֹ הִיא תְּלוּלוֹת? זוֹ תְּלוּלוֹת עֶפְרָה שְׁעַל גְּבִי בְּקוֹעַ, הַמְּאָהִיל עַל מִקְצָתָהּ טְמֵא, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר כִּנְגַד כְּלָה. עֶפְרָה טְמֵאָה מִשּׁוֹם עֶפְרָה תְּלוּלוֹת. חֲתַר מִמֶּנָּה עֶפְרָה וּסְמַכּוּ לָהּ - אֵין בּוֹ מִשּׁוֹם עֶפְרָה תְּלוּלוֹת, שְׁהִיתָה טְמֵאָה וְנִטְהַרְהָ - הֲרִי זוֹ טְהוּרָה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא נְטֵמָאת:

ב. אֶחָד הַמוֹצָא שְׁלִשָּׁה מֵתִים, וְאֶחָד הַמוֹצָא שְׁלִשָּׁה כּוֹכִין, וְאֶחָד הַמוֹצָא כּוֹף בְּקוֹעַ וּמַעֲרָה. מִצָּא עֲשָׂרָה וְאֵין בִּינֵיהֶן מֵאַרְבַּע אֲמוֹת וְעַד שְׁמוֹנֶה אֲמוֹת - יֵשׁ לָהֶם תְּבוּסָה, וְאֵין לָהֶן שְׁכוּנָה קְבָרוֹת; דְּבַרֵּי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: רוֹאֵה אֶת הָאֲמָצְעִיִּים כְּאִלוֹ אֵינֶן, וְהַחֲיִצּוֹנִים מִצְּטָרְפִין מֵאַרְבַּע אֲמוֹת וְעַד שְׁמֹנֶה. מִצָּא רֵאשׁוּ שֶׁל זֶה בְּצַד מְרֻגְלוֹתָיו שֶׁל זֶה, וְרֵאשׁוּ שֶׁל זֶה בְּצַד מְרֻגְלוֹתָיו שֶׁל זֶה - יֵשׁ לָהֶן תְּבוּסָה וְאֵין לָהֶן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. וְהַחֲסֵר, אֵין לוֹ תְּבוּסָה, וְאֵין לוֹ שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. וְאֵי זֶהוּ חֲסֵר? רַבִּי אוֹמֵר: כְּדֵי שְׁיִנְטֵל מִן הַחַי וְיָמוּת. מִצָּא שְׁנַיִם בַּתְּחִלָּה וְאֶחָד יָדוּעַ - יֵשׁ לָהֶן תְּבוּסָה וְאֵין לָהֶן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יִשְׁבַּב שְׁבָדֵק, וּמִצָּא שְׁנַיִם בַּתְּחִלָּה וְאֶחָד יָדוּעַ, עֲשֶׂה לָהֶן שְׁכוּנַת קְבָרוֹת. כִּשְׁבָא אֲצֵל רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ: כָּל מִה שְׁיִגְעַת - לְרִיק יִגְעַת, אֲפָ אַתָּה הֵייתָ צָרִיךְ לְבִדּוֹק כָּל קְבָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיְדוּעִין, וְלֹא אָמְרוּ אֲלֵא הַמוֹצָא שֶׁלֹּשׁ כַּתְּחִלָּה:

ג. מִצָּא אֶחָד בְּצַד רְשׁוֹת הַרְבִּים מְכָאן, וּשְׁנַיִם בְּצַד רְשׁוֹת הַרְבִּים מְכָאן - בּוֹדֵק מְכָאן וּמְכָאן, וּמִנִּיחַ אֶת רְשׁוֹת הַרְבִּים. אֶחָד

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמַאי: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם כַּטְּבַעַת שְׁאִינָה מִטְּמֵאָה בְּמִשְׁאָ הַזֶּבֶב, תֵּאמְרוּ בְּמִשְׁקִין שְׁמֵטְמַאִין בְּמִשְׁאָ הַזֶּבֶב! אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הַלֵּל: אָנוּ דְּנִין טְמֵאָת שְׁבַעָה מִטְּמֵאָת שְׁבַעָה, וְאַתֶּם דְּנִין טְמֵאָת שְׁבַעָה מִטְּמֵאָת עָרֵב, מוּטֵב לְדוֹן טְמֵאָת שְׁבַעָה מִטְּמֵאָת שְׁבַעָה, מְלֻדוֹן טְמֵאָת שְׁבַעָה מִטְּמֵאָת עָרֵב. דְּבַר אַחֵר: אָדָם הַנוֹגֵעַ בְּמֵת - מִטְּמֵא כְּלִים, וְכִלִּים הַנוֹגֵעִין בְּמֵת - מִטְּמֵאִין אָדָם. אָדָם הַנוֹגֵעַ בְּמֵת - מִטְּמֵא כְּלֵי חֶרֶס, וְכִלֵּי חֶרֶס הַנוֹגֵעַ בְּמֵת - מִטְּמֵאִין אָדָם, וְהֵלֵא דְּבָרִים קָל וְחֹמֵר, וּמִה אָדָם שֶׁהוּא מִטְּמֵא מִן הַמֶּת, וּמִן הַנוֹגֵעַ בְּמֵת, לְטְמֵא אֶת הַנוֹגֵעַ בּוֹ, מִצִּיל עַל מִה שְׁבַתּוֹכוֹ, כְּלֵי חֶרֶס שְׁאִינוֹ מִטְּמֵא מִן הַמֶּת וּמִן הַנוֹגֵעַ בְּמֵת לְטְמֵא אֶת הַנוֹגֵעַ בּוֹ, אֵינוֹ דִּין שְׁיִצִּיל עַל מִה שְׁבַתּוֹכוֹ?! אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא הֵינִינּוּ יְקוּקִין לְדַחֵק לְכַף, מִמְּקוֹם שְׁאָדָם מִטְּמֵא, מִשְׁם מִשְׁקִין מִטְּמֵאִין. מִמְּקוֹם שְׁהַמִּשְׁקִין מִצִּילִין, מִשְׁם אָדָם מִצִּיל. הֵיכֵן אָדָם נְטֵמָא? בְּגִלוּי, אֲפִ מִשְׁקִין בְּגִלוּי נְטֵמַאִים. הֵיכֵן מִשְׁקִין מִצִּילִין? בְּפָנִים, אֲפִ אָדָם שֶׁנִּתְּנּוּ בְּפִיטְס, וְהַקִּיפּוֹ צְמִיד פְּתִיל, וְעִשָּׂאוֹ גּוֹלָל לְקָבֵר - טְהוּר:

ט. כָּל הַמְּטַלְטֵלִין מִבֵּיאִין אֶת הַטְּמֵאָה בְּעַבְי הַמְּרַדֵּעַ. אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן: אֲקַפּח אֶת בְּנֵי שְׁהֻלָּה זֶה מְקַפּחַת, אֵינִי יוֹדֵעַ חֲזוּיִינוֹ שֶׁל דְּבַר מִה הוּא, אֲלֵא שְׁשִׁמַּע הַשּׁוֹמֵעַ וְטָעָה. וּמַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שְׁהִיָּה עוֹבֵר וּמְרַדֵּעַ עַל כְּתַפּוֹ, וְהֵאָהִיל צִדּוֹ אֶחָד עַל הַקְּבֵר, וְטְמֵאוּהוּ מִשּׁוֹם שְׁהֵאָהִיל עַל הַמֶּת, וְהַשּׁוֹמֵעַ שְׁמַע וְטָעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שְׁהִיָּה חוֹרֵשׁ וְנֹעַר אֶת הַמַּחְרָשָׁה, וְנִמְצָאת גְּלַגְלַת אַחַת דְּבוּקָה לְמַחְרָשָׁה מִשּׁוֹם שְׁהִסִּיט אֶת הַמֶּת, וְשָׁמַע הַשּׁוֹמֵעַ וְטָעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שְׁחָרֵשׁ וְנֹעַר אֶת הַמַּחְרָשָׁה, וְנִמְצָאת גְּלַגְלַת שְׁלֵמָה דְּבוּקָה בְּמַחְרָשָׁה, וְטְמֵאוּהוּ מִשּׁוֹם שְׁהִסִּיט אֶת הַמֶּת, וְהַשּׁוֹמֵעַ שְׁמַע וְטָעָה:

י. הַמְּרַדֵּעַ שֶׁנִּתְּנּוּ עַל גְּבִי בְּהֵמָה, וְרֵאשׁוּ אֶחָד נִתּוֹן עַל גְּבִי

המפנה קברו לרשות הרבים והלך לשם אדם - מפנה עצם עצם והכל טהור. מי שנפחת קברו בתוך שדהו - מפנה עצם עצם והכל טהור. מעשה ביהודה והלל אחיו בניו של רבן גמליאל, שהיו מהלכים בתחום עכו, ומצאו אדם אחד שנפחת קברו בתוך שדהו, אמר לו: 'לקט עצם עצם והכל טהור':

ו. פרסא שמטילין לתוכה הרוגין - מלקט עצם עצם והכל טהור, והנקבר שלא ברשות - אין לו תבוסה ואין לו שכונת קברות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: הנפלים אינן קונין את הקבר ואין לו תבוסה, והנקבר שלא ברשות יש לו תבוסה. רבי יהודה אומר: בור שמטילין בו נפלים - טהור. אמר רבי יהודה: מעשה בשפחתו של מסיק אחד ברמון שהטילה נפל לבור, ובא כהן והציץ בו לידע מה הפילה, ובא מעשה לפני חכמים, וטהרוהו, מפני שחלדה וברדליס מצויין שם וגוררין אותו:

ז. קבר שסתם פתחו - מטמא כל סביביו. פרץ את פצימיו וחזר וסתמו - מטמא את סביביו. נפרצה בו פרצה אחת של ארבעה טפחים, בין מלמעלה בין מלמטה - אינו טמא אלא כנגד הפרצה בלבד. היה לו פתח אחד לצפון, ופתח לו פתח אחר לדרום - טהר דרומי את הצפוני:

מִסְכַּת אֵהָלוֹת פֶּרֶק שְׁבַעָה עֶשֶׂר

א. החורש את הקבר - הרי זה עושה בית הפרס, מאה אמה לכל רוח. החורש על גבי הקבר, וכן החורש על גבי הארון, אפלו משקע רבידין ובאבנים, ואפלו על גבי רום שתי קומות - הרי זה עושה בית הפרס. אין לך שעושה בית הפרס אלא החורש את הקבר בלבד. ורבי אלעזר בן יעקב אומר: אף את התולדות. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? במוריד, אכל במעלה - אינו עושה בית הפרס:

בצד גדר מכאן, ושנים בצד גדר מכאן, בודק מכאן ומכאן, ואין צריך לבודק מקום הגדר, להיות בונה עד שמגיע לסלע או לבתולה. ואיזו היא בתולה? כל שמעלה רשישים ואין עפרה תחוח. בודק והגיע למים - הרי זו בתולה. בודק ומצא שם חרס - אין זה בתולה: הבודק, בית שמאי ואמרים: בודק שתיים ומניח אמה, ובית הלל ואמרים: בודק אמה ומניח אמה; דברי רבי יעקב. וחכמים ואמרים: בית שמאי ואמרים: בודק אמה ומניח אמה, ובית הלל ואמרים: בודק אמה ומניח שתיים:

ד. המוציא את העפר ממקום הטמאה - אוכל בדם. רבי יהודה אומר: צובר עפרה של זו על גבי עפרה של זו. ורבותינו אמרו: עפרה טהורה. הבודק - אוכל בדם. מפקח את הגל - אין אוכל בדם. שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי: בודק מהו שיאכל? אמר להן: אינו אוכל. אמרו לו: למדתנו רבנו שיאכל! אמר להם: יפה אמרתם! אם מעשה שעשו ידי וראו עיני ושכחתי, מה ששמעו אזני על אחת כמה וכמה. ולא שלא היה יודע, אלא שהיה מבקש לזרו את התלמידים. ויש אמרים: את הלל הזקן שאלו, ולא שלא היה יודע, אלא שהיה מבקש לזרו את התלמידים. שהיה רבי יהושע אומר: השונה ואינו עמל דומה לזורע ואינו קוצר, והלומד תורה ומשפחה דומה לאשה שיוולדת וקוברת. רבי יעקב אומר: זמר בה תדירה, זמר:

ה. נמצאת אומר: שלש קברות הן, קבר הנמצא - מפנין אותו, פנוהו - מקומו טהור ואסור בהנאה. קבר המזיק את הרבים - מפנין אותו. פנוהו - מקומו טהור ומת בהנאה. קבר הידוע - אין מפנין אותו, פנוהו - מקומו טמא ואסור בהנאה. שדה שנשאר קבר בתוכה - טמא. בודק ומצא בה קבר, הנכנס לתוכה טהור, שאני אומר: הקבר שאבד הוא הקבר הנמצא. בודק ומצא בתוכה שלש קברות, הנכנס לתוכה טהור, ואין חוששין שמא שכונת קברות הן.

העממים - טהורין משום כלי חרס. וּבְשַׁעָה
שְׁהֵן טְמָאִים מְשוּם כְּלֵי חָרֶס - טְהוּרִין מְשוּם
אַרְץ הַעַמָּיִם :

ח. הביא עפר ממקום הטמאה וגבלו במקום
הטהרה או ממקום הטהרה וגבלו במקום
הטמאה, אפלו על גבי הסלע - טמא. הלכן
לבנים מבית הפרס ממקום הטמאה - טמא,
וממקום הטהרה - טהור. רבי שמעון אומר:
לבנה מבית הפרס, אפלו ממקום הטמאה -
טהור, שלא אמרו גוש אלא כבדיתו. עפר
בית הפרס, שטחין בו גנות ותנורין - טהור,
מפני שבטל :

ט. בית הפרס שעשה בו אשפה גבוהה
שלשה טפחים, ויכול להסיטן - טהור.
עקרה ממקומה - טמא. רבן שמעון בן
גמליאל מטהר. בית הפרס שרצפו ברבידים
ובאבנים שאין יכול להסיטן - טהור. עקרו
ממקומן - טמא. רבן שמעון בן גמליאל
מטהר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: בית
הפרס שגבשו בגבשושין שאין יכול
להסיטן - טמא. רבי שמעון בן יהודה אומר
משום רבי שמעון: עזקו - אין לה בדיקה
גדולה מזו! הלך בבית הפרס למטה
משלש, והוציא משם עפר - טהור :

י. הלך בית הפרס זה - לא יהלך בבית הפרס
אחר, ואם הלך - טהור. בצר בית הפרס זה -
לא יבצר בית הפרס אחר. ואם בצר - טמא;
אלו דברי בית הלל :

יא. השורף את הקש ואת העצה - שורפו
במקומן. רבי יהודה אומר: שורפו חוצה
לה. וכן היה רבי יהודה אומר: שדה שאבד
בה קבר - אין נטעת כל נטע ואין נזרעת כל
זרע, וחופרין בתוכו לירק, ואין מקימין
בתוכה. מזין וטובלין, ואין נוטעין בתוכה
מקשאות ומדלעות, כדי שלא להרגיל רגל
אדם לשם :

יב. שלש בית הפרס הן, שדה שגורש בה
קבר, שדה שאבד קבר בתוכה, שדה כוכיין.
ואיזו היא שדה כוכיין? כל שחופר בארץ

ב. שלשה כרשינין שאמרו, הנתונין כדרך
במקום יבש, אבל לא במקום הטינה,
והחורש בשדה קשקשין ובשדה מדרון -
הרי זה עושה בית הפרס, הבונה על גבי
טהור, והזורע על גבי טהור. רבי מאיר
אומר: החורש מלטימא - הרי זה עושה
בית הפרס :

ג. השתפים, והאריסין, והאפטרופין - אין
עושין בית הפרס. החורש מתוך שלו ומתוך
של חברו - שלו עושה בית הפרס, ושל
חברו אין עושה בית הפרס, אבל עולה הוא
במדת בית הפרס :

ד. חזקת נפשות שבארץ ישראל - טהורים,
חוץ מן המצינות בלבד. שדה שמחזקין בה
שהיא בית הפרס, אפלו היא בת ארבעת
כורין, אפלו היא משוכה ממקום הטמאה,
ואפלו טהורה מקיפתה מארבעת רוחותיה -
הרי זה בחזקת בית הפרס :

ה. שתי שדות של בית הפרס זו על גבי זו,
ושטפו גשמים שלשה טפחים מן העליונה
לתחתונה - שתיהן טמאות. רבי יוסי אומר:
אף על פי שאין פתחה של עליונה מכון כנגד
של בית עליונה - טהורה :

ו. בית הפרס שטהרוהו - הרי זה טהור.
וצריך לעמד על גביו שני תלמידי חכמים.
אמר רבי יהודה: לא נחלקו רבי אליעזר
וחכמים על עפר שהוא בא מבית הפרס
בירק - שהוא טהור, עד שיהא במקום אחד
כחותם המרצופין, על מה נחלקו? על עפר
הבא מארץ העמים בירק, שרבי אליעזר
אומר: מצטרף, וחכמים אומרים: אין
מצטרף, עד שיהא במקום אחד כחותם
המרצופין :

ז. המביא ארונות ותנורים, וספלין וכלי
חרש מחוצה לארץ לארץ, עד שלא הוסקו -
טמאין משום ארץ העמים, וטהורין משום
כלי חרס. הוסקו - טמאין משום כלי חרס,
וטהורין משום ארץ העמים. נמצאת אתה
אומר: בשעה שהן טמאין משום ארץ

- טמא. הספסלין והקמת־ראות, שהכניס רבן לארץ העמים - טמאין:

ג. הכל עושין מדור העמים, אפלו עבד, ואפילו אשה, ואפילו סרים, ואפלו קטן בן תשע שנים ויום אחד. עובד כוכבים הנשוי, וכותי הנשוי, עובד כוכבים שעבדו כותים, וכותי שעבדו עובדי כוכבים - עושים מדור העמים. על מדור העמים תולין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף שורפין. וכמה ישנה בתוכו ויהא צריך בדיקה? אבא יודן מצידן משום רבי אליעזר: ארבעים יום, אף על פי שאין עמו אשה, והלכה כדבריו. היה זה נכנס וזה יוצא, ולא שנה שם ארבעים יום - טהור. ואם שנה שם ארבעים יום - טמא. השומר, אם שנה שם ארבעים יום - טמא, בזמן שנכנס ויוצא, אף על פי ששנה שם ארבעים יום - טהור, מפני שהוא בחזקת המשתמר. הכל נאמנין עליו לשמרו, ואפילו עבד או שפחה, ואפילו סרים או קטן בן תשע שנים ויום אחד:

ד. ביבין היוצאין מארץ העמים לארץ ישראל - עושה להן סריגות, וממעטן עד פחות מטפח:

ה. כיצד בודקין מדור העמים? ישראל נכנס ואחר כך כהן, ואם נכנס כהן תחלה, אף על פי שמצאו רצוף בשיש או בפשפש - טמא:

ו. חנות, אין בה משום מדור העמים, אלא אם כן דר בתוכה. אסטונית, אין בה משום מדור העמים, אלא אם כן דר בתוכה. מדור העמים, אף על פי שחרב - הרי זה טמא. ואין מדור העמים ובית הפרס בחוץ לארץ. האונריאות, והאוצרות, והמרחץ, ובית המים, ובית שער, ואויר החצר המגלין, והבורגנין, והסכות, והמשונות, והצריפין, והאהלין - אין בהם משום מדור העמים. הקסטראות והלגיונות, רבי מטמא וחכמים מטהרין. בית החיצון ובית הזינות, רבי יהודה מטמא ורבי יוסי מטהר. בית שער ואויר החצר, בזמן שהן מערבין במדור העמים - טמאין משום מדור העמים, אם

ומבליע את הכוכין לצדדין. מצא שדה מצנינת, ואין ידוע מה טיבה, אם יש שם אילן - בידוע שנחרש קבר בתוכה. אין שם אילן - בידוע שאבד קבר בתוכה. רבי יהודה אומר: במה דברים אמורים? בזמן שיש שם זקן אחד או תלמיד חכם אחד, שאין כל אדם בקי אין בכך. רבי יוסי אומר: חזקת עצמות המכסין - הרי הן של אדם, עד שיודע שהן של בהמה. מגלין - הרי הן של בהמה, עד שיודע שהן של אדם, מודין בית שמאי לבית הלל: אין בודקין לתרומה, אלא תשרף:

מִסְכַּת אֱהֻלוֹת פְּרָק שְׁמוֹנֶה עֶשֶׂר

א. חמר בארץ העמים שאין בבית הפרס, וחמר בבית הפרס שאין בארץ העמים. שארץ העמים בתולה שלה טמאה, ומטמאה בביאה, ואין לה טהרה משמאתה, מה שאין כן בבית הפרס. חמר בבית הפרס, שאפילו טהרה מקפתו מארבע רוחותיו - הרי הוא בחזקת בית הפרס. ארץ העמים, אם יכול לפנס לה בטהרה - טהורה. וכמה תהא סמוכה, ויהא יכול לפנס לה בטהרה? רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפלו תלם אחד - הרי זה מפסיק. אמר רבי שמעון: יכול אני להאכיל את הכהנים טהרות בבורסקי שבצידן, ושבעדירות, ושבלבל - מפני שסמוכין להם או לנהר. אמרו לו: הרי פסלין מפסיק. חזקת דרכים של עולי בבל, אף על פי שמבלעות בארץ העמים - טהורות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: עד מקום שאדם פונה מימינו ומשמאלו ואין בוש. עירות המבלעות בארץ ישראל, כגון סיסית וחברותיה, אשקלון וחברותיה, אף על פי שפטורות מן המעשר ומן השביעית - אין בהם משום ארץ העמים:

ב. הנכנס לארץ העמים בשדה ובמגדל - טהור, בקרון, בעגלה, ובספינה, ובאספריא - טמא. המכניס ראשו ורבו לארץ העמים - טמא. כלי חרס שהכניס אוירו לארץ העמים

תּוֹסֶפֶת

הַשְּׁלֵם

לֶהֱנִיחַ: עַל שְׁטַמְאֵתִי טַהַרְתִּי, וְלֹא מַעֲשָׂרוֹת,
מִתְיָרָא אֲנִי מִבֵּית דִּין הַגָּדוֹל שְׁמָא יִרְיָצוּ
גְּלַגְלֵתִי:

אֵין מַעֲרָבִין בַּמְדוֹר הָעַמִּים - אֵין טְמֵאִים
מִשׁוּם מְדוֹר הָעַמִּים. וְהֶאֱסֻטְוֹנוֹת, אִף עַל פִּי
שְׁמַעוֹרְבוֹת בַּמְדוֹר הָעַמִּים - אֵין בְּהֵן מִשׁוּם
מְדוֹר הָעַמִּים:

ז. מְזַרְח מְכַנְגֵד מִטְרַפּוֹלִין שְׁלָה וְעַד כְּנַגְד
הַגַּת שְׁלָה. הַעֵיד יְהוּדָה הַנַּחְתוּם עַל סְטִיּוֹ
הַמְזַרְחִי שֶׁהוּא טְהוֹר, וְשָׂאָר כְּלָה - טְמֵאָה:

ח. הַמְהַלֵּךְ מַעֲכו לְכוּזִיב, מִימִינוֹ - הַדְרֵךְ
טְהוֹרָה מִשֵּׁם אֶרֶץ הָעַמִּים, וְחִיבַת בְּמַעֲשֵׁר
וּבְשִׁבְעִיעִית, עַד שְׁתֹּדַע שֶׁהִיא פְטוּרָה.
מִשְׁמַאל לַמַּעֲרָב - הַדְרֵךְ טְמֵאָה מִשֵּׁם אֶרֶץ
הָעַמִּים, וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת וּמִן
הַשִּׁבְעִיעִית, עַד שְׁתֹּדַע שֶׁהִיא חִיבַת עַד כְּזִיב.
רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשֵּׁם אָבִיו:
עַד לְכָל־אֲבִי:

ט. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: תַּחֲוִמֵי אֲשַׁקְלוּן,
מִקְבֵר גָּדוֹל עַד יְגוּר, וְעַד גּוֹב, וְעַד תְּרַעֲיָן -
הָיוּ טְמֵאִין, וְנִמְנְוֵי עֲלֵיהֶן חֲכָמִים וְטְהוֹרִים.
הַעֵיד יְהוּדָה בֶּן יַעֲקֹב מִבֵּית גְּבַרְיָא, וַיַּעֲקֹב
בְּרַבִּי יִצְחָק מִבֵּית גּוֹפְנִין, עַל קְסָרֵי שֶׁהַחֲזִיקוּ
בָּהּ מֵעוֹלָם בְּטְמֵאָה, וְהַתִּירוּהָ שְׁלֹא בְּמִנְיָן.
אָמַר רַבִּי חֲנִינִן: אוֹתָהּ שָׁנָה שְׁבִיעִית הִיתָה,
וְהִלְכוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְקַרְקְסִיאוֹת שְׁלָהֶן,
וְהִנִּיחוּ שׁוֹק מְלֵא פְרוֹת, וּבָאוּ יִשְׂרָאֵל
וּבְזוּזוֹם, בְּחִזְרֵתָן אָמְרוּ: בּוֹאוּ גַלְךְ אֲצִל
חֲכָמִים שְׁמָא הַתִּירוּ לָהֶן חֲזִירִים. אָמַר רַבִּי
זְרִיקָא: בְּחַמְשָׁה בְּאֶדְר הַשְּׁנִי נִמְנְוֵי עֲלֵיהֶן
עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה זְקָנִים וְהַתִּירוּהָ, שֶׁהָיוּ הַכֹּל
נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ:

י. מַעֲשֵׂה בְרַבִּי, וְרַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי,
וְרַבִּי אֲלֵעָזָר הַקַּפָּר, שֶׁשִּׁבְתוּ בְּחֻנוֹת שֶׁל עוֹבֵד
כּוֹכָבִים בְּלוֹד, וְהָיָה רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֹאִיר יוֹשֵׁב
לְפָנָיֶהּ, אָמְרוּ לוֹ: אֲשַׁקְלוּן, מַה אַתָּם בָּהּ?
אָמַר לָהֶן: מוֹכְרִים חֲטִין בְּבַסִּילְקָאוֹת שְׁלָהֶן,
וְטוֹבְלִין וְאוֹכְלִין אֶת פְּסַחֵיהֶן לְעָרְב. אָמְרוּ
לוֹ: מַהוּ שְׁנַהֵג בָּהּ מְדוֹר הָעַמִּים? אָמַר לָהֶן:
כְּשִׁישֶׁהָ אַרְבָּעִים יוֹם. אָמְרוּ לוֹ: בּוֹא וְנִמְנְוֵהָ
עֲלֵיהֶן לְפוֹטְרָה מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, וְלֹא נִמְנְוֵהָ
עִמָּהֶם רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי. כְּשִׁיִּצְאוּ,
אָמַר לָהֶן: מִפְּנֵי מַה לֹּא נִמְנְוֵיתָ עִמָּנוּ? אָמַר

<p>23</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ה 5</p>	<p>עלות השחר _____ 4:32 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:47 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:12 שקיעה _____ 8:19 בבלי: גיטין סח • ירושלמי: תרומות לח • תוספתא: אהלות יב נ"ך: מלכים א ה-ו • רמב"ם: ברכות ב</p>
<p>24</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ו 6</p>	<p>עלות השחר _____ 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:47 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:12 שקיעה _____ 8:19 בבלי: גיטין סט • ירושלמי: תרומות לט • תוספתא: אהלות יג נ"ך: מלכים א ז-ח • רמב"ם: ברכות ג</p>
<p>25</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ז 7</p>	<p>עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:12 שקיעה _____ 8:18 בבלי: גיטין ע • ירושלמי: תרומות מ • תוספתא: אהלות יד נ"ך: מלכים א ט-י • רמב"ם: ברכות ד</p>
<p>26</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ח 8</p>	<p>ערב תשעה באב Erev Tisha B'Av עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:13 שקיעה _____ 8:17 בבלי: גיטין עא • ירושלמי: תרומות מא • תוספתא: אהלות טו נ"ך: מלכים א יא-יב • רמב"ם: ברכות ה</p>
<p>27</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ט 9</p>	<p>תענית תשעה באב Fast of Tisha B'Av עלות השחר _____ 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:13 שקיעה _____ 8:16 בבלי: גיטין עב • ירושלמי: תוספתא: אהלות טז נ"ך: מלכים א יג-יד • רמב"ם: ברכות ו</p>
<p>28</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>י 10</p>	<p>עלות השחר _____ 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:49 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:13 שקיעה _____ 8:15 בבלי: גיטין עג • ירושלמי: תרומות מב • תוספתא: אהלות יז נ"ך: מלכים א טז-טז • רמב"ם: ברכות ז</p>
<p>29</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>יא 11</p>	<p>ואתחנן, נחמו, פרק ד Shabbos Nachamu עלות השחר _____ 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:49 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:13 שקיעה _____ 8:14 בבלי: גיטין עד • ירושלמי: תרומות מג • תוספתא: אהלות יח נ"ך: מלכים א יז-יח • רמב"ם: ברכות ח</p>

Candle Lighting 7:57 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 9:27 זמן מוצש"ק

דוֹרֵף תִּיקוֹן חֲצוֹת דַּעֲרְמָאֲנֵט מֵעַן פֶּאֲרִז אִיִּבְעַרְשְׁטֵן דִּי טוֹבוֹת וְזֵאֵס עֶר הָאֵט
צוֹגְעֵזְאֲנֵט צו טוֹן פֶּאֲר דִּי אִידֵן.

(סְפֵר הַמְדוּתוֹת אוֹת תְּפִלָּה סִיּוּן ג'ח)